AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

Podyplomowe Studium Operacyjno-Strategiczne

JAWNE

Egz. Nr 1

płk dypl Marian REINBERGER

Praca kursowa na temat:

ORGANIZACJA I PROWADZENIE PRZEGRUPOWANIA WOJSK ARMII NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

(Referat)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADAMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
033507

WARSZAWA – REMBERTÓW

Czerwiec – 1973 r.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

Podyplomowe Studium Operacyjno-Strategiczne

JAWNE
[redacted]

Egz. Nr 1

płk dypl Marian REINBERGER

Praca kursowa na temat:

ORGANIZACJA I PROWADZENIE PRZEGRUPOWANIA WOJSK ARMII NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

(Referat)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
033507

WARSZAWA – REMBERTÓW

Czerwiec – 1973 r.

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O

im.Generała broni Karola SWIERCZEWSKIEGO

Podyplomowe Studium Operacyjno - Strategiczne

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
podpis

JAWNE
[redacted]

Egz.Nr...

płk dypl.Marian REINBERGER

Praca kursowa na temat:

"ORGANIZACJA I PROWADZENIE PRZEGRUPOWANIA WOJSK ARMII NA DUŻA ODLEGŁOSC"

/ referat /

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr 33507

WARSZAWA - REMBERTOW

c z e r w i e c - 1973 rok

T R E Ś Ć R E F E R A T U

W S T Ę P: WSPÓŁZALEŻNOŚĆ OPERACYJNEGO ROZWINIĘCIA WOJSK Z PRZEGRUPOWANIEM ICH NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

I. OGÓLNE ZASADY PRZEGRUPOWANIA WOJSK ARMII NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

1. Charakter okresu zagrożenia i jego wpływ na przegrupowanie wojsk.
2. Warunki i cele przegrupowania wojsk armii.
3. Sposoby przegrupowania wojsk armii na dużą odległość i ich charakterystyka

II. CZYNNIKI WYWIERAJĄCE WPŁYW NA RUCHLIWOŚĆ WOJSK I TEMPO PRZEGRUPOWANIA

1. Warunki terenowe.
2. Stan techniczny pojazdów.
3. Pora dnia i roku oraz warunki atmosferyczne.
4. Możliwości fizyczne i stopień wyszkolenia mechaników - kierowców wozów bojowych i kierowców samochodowych.
5. Regulacja ruchu.

III. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRZYGOTOWAWCZE PRZEGRUPOWANIA WOJSK ARMII NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

1. Podjęcie decyzji i planowanie przegrupowania
2. Zabezpieczenie operacyjne przegrupowania
3. Przygotowanie operacyjne pasa przegrupowania

IV. PROWADZENIE PRZEGRUPOWANIA

1. Kolejność przegrupowania wojsk armii.
2. Dowodzenie przegrupowaniem

Z A K O Ń C Z E N I E

Załączniki: 1. Plan przegrupowania armii.
2. Legenda do planu przegrupowania armii.

W S T Ę P : WSPÓŁZALEŻNOŚĆ OPERACYJNEGO ROZWINIĘCIA WOJSK Z PRZEGRUPOWANIEM ICH NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

Od czasu wprowadzenia na uzbrojenie współczesnych armii broni jądrowej i zaistnienia możliwości jej użycia na nieograniczoną skalę, niespodziewanie, w dowolnym czasie i na dowolną odległość, rola i znaczenie przegrupowania związków operacyjnych, w ramach operacyjnego rozwinięcia wojsk, mających stanowić zarówno pierwsze jak też i drugie rzuty /odwody/ frontowych operacji zaczepnych na teatrze działań wojennych w porównaniu z okresami poprzednich wojen niewspółmiernie wzrosły.

Zjawisko to uwarunkowane jest wieloma czynnikami. Wiadomo, że zgodnie z poglądami naszego potencjalnego przeciwnika początkowy okres wojny jądrowej uważany jest za decydujący dla osiągnięcia strategicznych celów.

Pierwsze rzuty wojsk frontu, które podejmą walkę w strefie przygranicznej mogą ponieść duże straty, od samego początku wojny może się okazać niezbędne wzmocnienie wojsk prowadzących operacje na teatrze działań wojennych lub rozwinięcie powodzenia na wybranych, zasadniczych kierunkach przez wprowadzenie świeżych sił.

Źródłem tego wzmocnienia lub spotępowania działań będą związki operacyjne rozmieszczone w głębi. Wreszcie konieczność przegrupowania związków operacyjnych wojsk lądowych z głębi na duże odległości uwarunkowana jest również tym, że niektóre jednostki wojskowe przewidziane do użycia w pierwszym rzucie operacyjnym, w okresie pokoju stacjonują

w znacznym oddaleniu od przewidywanej rubieży starcia z potencjalnym przeciwnikiem i w ramach operacyjnego rozwijania muszą być przegrupowane.

Głównym zadaniem początkowej fazy działań wojennych naszych sił zbrojnych, jest udaremnienie ataku jądrowego przeciwnika, przejęcie inicjatywy strategicznej i zadania wrogowi druzgocącego odwetowego uderzenia siłami okresu pokojowego. Dlatego też obowiązująca nas doktryna wojenna zakłada, że pierwszoplanowym zadaniem sił zbrojnych w okresie pokoju jest utrzymanie stałej gotowości bojowej do odparcia niespodziewanej napaści wroga.

W warunkach sił zbrojnych PRL aby mogły one wziąć udział w odparciu agresji wroga na froncie zewnętrznym i rozbicia jego sił wspólnie z armiami sojuszniczymi, muszą dokonać przegrupowania swych związków operacyjnych na dużą odległość, z rejonów stałej dyslokacji lub z rejonów alarmowych, do rubieży wejścia do bitwy, która może być oddalona od 500 do około 1000 km.

Dla realizacji powyższego zadania poszczególne rodzaje sił zbrojnych, w zależności od ich roli i przeznaczenia, utrzymywane są stale w określonych stopniach gotowości bojowej umożliwiającej szybkie i sprawne operacyjne rozwinięcie, w którym jednym z podstawowych czynników jest przegrupowanie na dużą odległość.

Zgodnie z planami wojny w głównych armiach przeciwstawnych obozów a szczególnie na środkowo europejskim teatrze działań wojennych dokonano już strategicznego, a także częściowo i operacyjnego rozwinięcia wojsk wchodzących

przede wszystkim w skład pierwszego rzutu strategicznego i przeznaczonych do odparcia ataku jądrowego przeciwnika, wykonania zmasowanych, odwetowych uderzeń rakietowo-jądrowych na obiekty przeciwnika i przeprowadzenia pierwszych operacji zaczepnych na teatrze działań wojennych.

Wynika z tego wniosek, że w okresie zagrożenia a nawet z chwilą wybuchu wojny będą realizowane tylko niektóre przedsięwzięcia wchodzące w zakres pełnego operacyjnego rozwinięcia wojsk pierwszego rzutu strategicznego, a także rozpocznie się operacyjne rozwijanie pozostałych sił zbrojnych.

Rozwinięcie to będzie polegać przede wszystkim na: skrytej i szybkiej organizacji jednostek, organów dowodzenia i tyłów według etatów wojennych i wreszcie wyprowadzenie ich spod zaskakujących uderzeń środków masowego rażenia i lotnictwa przeciwnika, przegrupowania ich do rejonu działań bojowych /z miejsc dyslokacji, z rejonów alarmowych, z poligonów lub rejonów ćwiczeń/, przyjęciu w określonym miejscu i czasie planowanego ugrupowania operacyjnego, odpowiadającego zamiarowi przyszłych działań oraz zapewniającego osiągnięcie przewagi nad nieprzyjacielem i swobodę manewru.

Reasumując można stwierdzić, że operacyjne rozwinięcie wojsk będzie obejmować szereg przedsięwzięć związanych z doprowadzeniem wojsk do stanu pełnej gotowości bojowej oraz z przegrupowaniem ich do rejonów wyjściowych - z jednoczesnym przyjęciem określonego ugrupowania operacyjnego odpowiadającego zamiarowi planowanych działań.

Nie ulega wątpliwości, że najlepszym rozwiązaniem, zapewniającym najwyższy stopień gotowości bojowej wojsk byłoby

ciągłe utrzymywanie w okresie pokoju, zgodnie z opracowanym planem wojny, rozwinięcia operacyjnego całości sił zbrojnych w tym rozmieszczenia ich w garnizonach oddalonych od przewidywanej rubieży starcia z przeciwnikiem w takiej odległości, która by wykluczała konieczność dokonywania przegrupowania na dużą odległość przynajmniej pierwszych rzutów operacyjnych.

Jednakże warunki obiektywne, zwłaszcza możliwości ekonomiczne oraz warunki polityczne i dyslokacyjne z reguły to uniemożliwiają, a nawet wręcz wykluczają.

Wobec powyższego wykonane skrycie i na czas operacyjne rozwinięcie wojsk oraz wchodzące w jego zakres przegrupowanie, odgrywać będzie ogromną rolę w stworzeniu najdogodniejszych warunków do natychmiastowego rozpoczęcia zdecydowanych działań przeciwko wrogowi.

W tej sytuacji wszechstronne zrozumienie współzależności operacyjnego rozwinięcia wojsk z przegrupowaniem ich na dużą odległość oraz opanowanie zagadnień związanych z samym przegrupowaniem wojsk, szczególnie w początkowym okresie wojny należy do jednych z najważniejszych i najbardziej aktualnych zadań. Dlatego też w dalszej części opracowania omówione zostaną bardziej szczegółowo zagadnienia związane z organizacją i prowadzeniem przegrupowania wojsk armii na dużą odległość, pominięte zostaną natomiast inne przedsięwzięcia wchodzące w zakres operacyjnego rozwinięcia wojsk co jest podyktowane tematem niniejszej pracy.

I. OGÓLNE ZASADY PRZEGRUPOWANIA WOJSK ARMII NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

1. Charakter okresów zagrożenia i ich wpływ na przegrupowanie wojsk

Aktualny stan sił, przede wszystkim jądrowych, którymi dysponuje nasz potencjalny przeciwnik, i które utrzymywane są w wysokiej gotowości bojowej na europejskim teatrze, nie wyklucza całkowicie możliwości nagłego, nawet spowodowanego przez przypadek konfliktu zbrojnego.

W takiej sytuacji wybuchu wojny, może ona przejąć od razu postać nuklearną i niewątpliwie przez pewien czas, do chwili osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez związki ogólnowojskowe sił lądowych, będzie prowadzona wyłącznie przez środki rakietowo-jądrowe i lotnictwo oraz przez te jednostki wojsk lądowych, które rozmieszczone są w strefie przygranicznej przeciwstawnych stron i spełniać będą rolę oddziałów osłonowych.

Bardziej prawdopodobny wydaje się taki rozwój wydarzeń, potwierdzony okresami minionych wojen oraz sytuacjami kryzysowymi ostatnich lat, kiedy wybuch wojny poprzedzi krótszy lub dłuższy okres narastania zagrożenia. Okres ten z całą pewnością będzie wykorzystany przez obie strony do przeprowadzenia niezbędnych przedsięwzięć mobilizacyjnych i operacyjnych w tym przedsięwzięć związanych z przegrupowaniem wojsk na dużą odległość.

A zatem można stwierdzić, że na przygotowanie, operacyjne rozwinięcie a w tym szczególnie na przegrupowanie wojsk armii istotny wpływ będzie miał charakter okresu zagrożenia, który może poprzedzić ewentualną wojnę. Doświadczenie historyczne

potwierdza, że wystąpił on w obu wojnach światowych i można w nim wyróżnić fazę wzmagającego się napięcia w sytuacji polityczno-militarnej i fazę bezpośredniego zagrożenia.

W miarę rozwoju coraz doskonalszych środków walki, wzrostu gotowości bojowej wojsk i rozwoju sztuki wojennej poszczególne fazy okresu zagrożenia stawały się coraz krótsze. - W wojnie niemiecko-polskiej w 1939r okres wzmagającego się panięcia trwał 5 miesięcy /od 21.3 do 23.8/, a bezpośredniego zagrożenia 8 dni /23.8 do 31.8.39r./.

- W wojnie niemiecko-radzieckiej w 1941r. okres wzmagającego się napięcia trwał 11 miesięcy, a bezpośredniego zagrożenia 12 dni /10.6 - 22.6/, licząc od rozpoczęcia wprowadzania wojsk hitlerowskich do rejonów wyjściowych.

- W kryzysie berlińskim okres napięcia trwał 70 dni /19.8 - 23.10.61r/, okres bezpośredniego zagrożenia 5 dni /23.10-27.10/.

- W kryzysie kubańskim okres napięcia trwał 2 miesiące /17.8 - 23.10.62r./ a bezpośredniego zagrożenia 4 dni /23.10 - 26.10/. Podobne terminy okresu zagrożenia wystąpiły podczas kryzysów i wojen na Bliskim Wschodzie.

Biorąc pod uwagę przytoczone przykłady można zauważyć, że czas trwania okresu zagrożenia i jego faz systematycznie maleje i z dużym prawdopodobieństwem należy przewidywać, że obecnie może on trwać około dwóch miesięcy w odniesieniu do fazy wzrostu napięcia w sytuacji polityczno-militarnej i kilka dni w odniesieniu do fazy bezpośredniego zagrożenia, w czasie której może dojść do rozwinięcia się działań wojennych. Wystąpienie okresu wzmagającego się napięcia i bezpośredniego zagrożenia w postaci wyraźnie odczuwalnej, jak to miało miejsce w minionych wojnach, konfliktach i kryzysach,

stwarza sprzyjające warunki do stopniowego skrytego podnoszenia gotowości bojowej wojsk oraz dokonania częściowej poprawy dyslokacji niektórych oddziałów, gdyby nawet takich stanów /okresów/ nie wprowadzono oficjalnie.

Przegrupowanie wojsk armii w ramach poprawy dyslokacji może mieć miejsce w okresie zagrożenia lub po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej, w celu maksymalnego przybliżenia wydzielonej ilości sztabów, wojsk i tyłów do planowanego rejonu wyjściowego. Dotyczy to przede wszystkim tych związków taktycznych i jednostek armii, które w okresie pokojowym są dyslokowane w znacznym oddaleniu od tego rejonu i przeznaczone do działania w składzie pierwszego rzutu operacyjnego.

Zrealizowanie przedsięwzięć z zakresu poprawy dyslokacji pozwoli na szybkie zajęcie przez armie pierwszego rzutu operacyjnego frontu, planowanego rejonu wyjściowego i rozpoczęcie działań bojowych zgodnie z wcześniej opracowanym planem. Ponadto zostaną stworzone sprzyjające warunki do szybkiego narastania sił i środków materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia wojsk zarówno w rejonie wyjściowym, jak też w toku operacji.

W odniesieniu do armii drugiego rzutu frontu poprawa dyslokacji może mieć przede wszystkim na celu wyprowadzenie określonych sił poza przeszkody wodne trudne do pokonania w wypadku uprzedzającego uderzenia przeciwnika środkami napadu powietrznego.

Wobec przedstawionych powyżej celów poprawy dyslokacji wydaje się mało prawdopodobne z punktu widzenia maskowania zamierzonych poczynań, aby w okresie zagrożenia możliwe było

przegrupowanie związków taktycznych i oddziałów armii poza granice państwa. W tym wypadku do rejonu przyszłych działań można i należy skierować grupę operacyjną odpowiednio wcześniej w celu uaktualnienia zagadnień wchodzących w zakres współdziałania z wojskami sojuszniczymi w tym i organami OTK zabezpieczającymi przegrupowanie wojsk armii, jak również i innych przedsięwzięć w zakresie dowodzenia, przegrupowania i rozwijania wojsk w rejonie wyjściowym.

Z powyższego widać, że najczęściej wojska będą dokonywać przegrupowania w ramach poprawy dyslokacji, w granicach własnego kraju, na kierunku planowanego rozwinięcia do operacji.

Rozwijanie operacyjne wojsk armii a głównie ich przegrupowanie w okresie zagrożenia należy wszechstronnie maskować. Przede wszystkim takimi przedsięwzięciami jak udziałem w ćwiczeniach, manewrach, pracami na rzecz gospodarki narodowej oraz walkami z klęskami żywiołowymi jeśli takie wystąpią.

A zatem przegrupowanie wojsk armii z garnizonów /rejonów alarmowych/ do rejonów pośrednich powinno przebiegać celowo i w sposób zorganizowany. Powinno się go dokonywać w myśl zawczasu opracowanego planu, zsynchrnizowanego z planem osiągania gotowości bojowej wojsk i aktualnego do każdej sytuacji polityczno-militarnej.

W razie stopniowego rozwijania wojsk i przegrupowywania ich w pobliże granicy kraju w pierwszej kolejności należałoby wyprowadzać i rozmieszczać w rejonach pośrednich te, które mają być skierowane w rejon styczności z przeciwnikiem bezpośrednio po wybuchu wojny lub też mają najtrudniejsze warunki opuszczenia miejsc swego rozmieszczenia w razie

jądrowego /powietrznego/ uderzenia przeciwnika.

Stopniowe przegrupowanie /rozwijanie/ wojsk należałoby realizować, podobnie jak osiąganie gotowości bojowej, w kilku etapach odpowiednio ich maskując:

- pierwszy etap można realizować pod pozorem ćwiczeń nie wykraczających poza normalne ramy szkolenia okresu pokojowego;

- drugi etap pod pozorem manewrów /sojuszniczych/;

- trzeci etap mógłby obejmować ćwiczenia z zakresu rozwinięcia niektórych elementów zaopatrzenia materiałowego, technicznego itp.

Przegrupowanie wojsk armii może być realizowane w różnych warunkach oraz celach i dlatego wydaje się celowym zwrócenie uwagi na to zagadnienie.

2. Warunki i cele przegrupowania wojsk armii

Charakter współczesnych działań wojennych i nowoczesne środki walki spowodowały duże zmiany w warunkach przegrupowania wojsk armii z głębi. W zależności od sytuacji, jeśli wybuch konfliktu poprzedzi okres zagrożenia, wojska z głębi mogą być przesuwane, jak wskazują na to doświadczenia wojenne, w warunkach pokojowych w ramach poprawy dyslokacji lub przegrupowanie może się rozpocząć tuż przed wybuchem wojny, a zakończyć już w toku działań wojennych. I oczywiście gdyby wojna wybuchła niespodziewanie, wojska z głębi przegrupowywałyby się w warunkach trwających działań wojennych. Wydaje się, że są to zasadnicze kryteria określające warunki organizacji i przebiegu przegrupowania wojsk z głębi na dużą

odległość. Ponadto będą wpływać na nie takie czynniki jak:

- sposób działania nieprzyjaciela;
- fizyczno-geograficzne warunki teatru działań wojennych i stan sieci komunikacyjnej w pasie przegrupowania;
- stan przygotowania wojsk i sprzętu do wykonania przegrupowania na dużą odległość;
- sprawność organizacji i wszechstronnego zabezpieczenia przegrupowania.

Warunki przegrupowania wojsk armii zależeć będą więc od wielu czynników z których najbardziej istotnym będzie sposób rozpoczęcia wojny przez agresora. Dlatego też należy rozważyć możliwości i prawdopodobny charakter działań przeciwnika.

Potencjalny przeciwnik stawia na niespodziewane, zaskakujące uderzenie możliwie największą ilością swoich sił jądrowych, w ślad za którym planuje przejście do działań zaczepnych.

Uwzględniając ten sposób rozpoczęcia wojny przegrupowanie wojsk armii z głębi operacyjnej odbywać się będzie w nadzwyczaj skomplikowanej sytuacji - pod bezpośrednimi jądrowymi uderzeniami nieprzyjaciela, w warunkach masowych zniszczeń, pożarów i skażeń promieniotwórczych. Przegrupowujące się wojska zmuszone będą pokonywać przeszkody wodne /na których stałe mosty ulegną zniszczeniu/, strefy skażeń promieniotwórczych i chemicznych uszkodzone i zniszczone odcinki dróg, rejony objęte pożarami, z takim wyliczeniem aby zachować pełną sprawność organizacyjną i bojową wojsk.

Z powyższego widać, że najtrudniejsze warunki przegrupowania powstaną wówczas, gdy przeciwnikowi udało by się wykonać niespodziewane uderzenia jądrowe na rejony stałej dyslokacji lub na wojska zajmujące rejony alarmowe.

W tej sytuacji zaistnieje konieczność jednoczesnego wnoszenia poprawek do planu przegrupowania, organizowania zabiegów specjalnych i dowodzenia wojskami.

Zupełnie inne znacznie korzystniejsze warunki będą wówczas, gdy przegrupowanie będzie realizowane przed rozpoczęciem wojny, w okresie bezpośredniego zagrożenia lub na początku działań wojennych z użyciem wyłącznie konwencjonalnych środków walki. Jakkolwiek i w tym wypadku przeciwnik będzie dążył do zadania przegrupowującym się związkom i oddziałom armii maksymalnych strat przede wszystkim przy użyciu lotnictwa, zahamowania tempa marszu przez zniszczenie węzłów komunikacyjnych i przepraw, to jednak siła tego oddziaływania i jej skutki będą nieporównywalnie mniejsze niż przy uderzeniach jądrowych. W tych warunkach przegrupowujące się wojska będą mogły szerzej wykorzystywać wszystkie rodzaje transportu i bardziej planowo przegrupowywać się do wyznaczonych rejonów.

Stała groźba użycia broni jądrowej zmusi wojska do zachowania zasad rozśrodkowania, sprawności obrony przeciwatomowej, utrzymywania w pełnej gotowości sił i środków dla zapewnienia niezawodnie działającego systemu powiadamiania i alarmowania o napadzie jądrowym.

W wojnie jądrowej jak już wspomniano poprzednio przegrupowujące się wojska armii napotykają na szereg przeszkód co zmusi ich do stosowania szerokiego manewru dla obejścia

stref skażeń promieniotwórczych, budowanie zapasowych mostów na przeszkodach wodnych, przygotowanie zapasowych dróg, zapewnienie silnej obrony przeciwlotniczej, zwalczanie desantów i grup dywersyjno-rozpoznawczych przeciwnika.

Chociaż do zabezpieczenia przegrupowania wojsk armii na terytorium kraju będą angażowane wojska OTK i inne siły frontu wewnętrznego to jednak, wydaje się nie wykluczonym zupełnie, szczególnie w kryzysowych sytuacjach wykonanie niektórych przedsięwzięć przez wojska operacyjne, a zwłaszcza wówczas gdy znajdą się one poza granicą strefy lub między strefami kierowania i kontroli ruchu wojsk /SK i KRW/.

Wojna jądrowa o ograniczonym zasięgu chociaż mało prawdopodobna będzie miała całkowicie inny wpływ na warunki przegrupowania wojsk armii. Przegrupowujące się związki taktyczne i oddziały w zależności od oddalenia od linii frontu początkowo będą pod oddziaływaniem broni konwencjonalnej /lotnictwa/, a następnie broni jądrowej operacyjno-taktycznej. Trudności będą narastały w miarę zbliżania się do wyznaczonych rejonów wyjściowych.

Reasumując można stwierdzić, że armia w zależności od sposobu rozpoczęcia wojny przez przeciwnika może zacząć przegrupowanie w okresie zagrożenia, a prowadzić go i zakończyć w czasie działań wojennych. Najtrudniejsze warunki przegrupowania wystąpią w czasie trwania wojny rakietowo-jądrowej bowiem jej początkowy okres wpłynie zasadniczo na dalszy przebieg wojny, a nawet może zadecydować o wyniku. Zasadniczą treścią tego okresu zgodnie z poglądami państw NATO będzie "natarcie jądrowe" globalne i na TDW, prowadzone

w celu uzyskania przewagi jądrowej i zadania dużych strat zgrupowaniom wojsk, przegrupowującym się odwodom, a także zniszczenia administracyjno-politycznych ośrodków i obiektów przemysłowych.

Jednym z podstawowych zadań "natarcia jądrowego" będzie zerwanie operacyjnego rozwinięcia i uniemożliwienie podejścia odwodów z głębi do rubieży starcia na teatrze działań wojennych. Na podstawie źródłowych materiałów z przeprowadzonych przez siły zbrojne NATO ćwiczeń można przewidywać, że przeciwnik do wykonania tych zadań wydzieli do 20% pocisków jądrowych, 60% lotnictwa taktycznego i 50% z ogólnej ilości pocisków jądrowych przeznaczonych do izolacji rejonu działań bojowych.

Przeciwnik także może stosować środki trujące, napalm i środki klasyczne, grupy dywersyjno-rozpoznawcze i desanty powietrzne, których zadaniem będzie dokonywanie zniszczeń na drogach marszu wojsk, a także wiązanie części ich sił w walce.

Na sposób przegrupowania wojsk armii wywrą również wpływ warunki fizyczno-geograficzne jakie wystąpią w wyznaczonym pasie przemarszu wojsk oraz stopień przygotowania teatru działań wojennych, a przede wszystkim stan dróg i mostów.

Należy jednak mieć na uwadze pewne jego właściwości do których można zaliczyć:

- znaczna szerokość części lądowej umożliwiającą równoległe w czasie i przestrzeni przegrupowywanie się wielu związków;

- rozległość ze wschodu na zachód. Pokonanie tak dużej odległości będzie wymagać wielkiego wysiłku wojsk zużycia zapasu przebiegu wozów bojowych i transportu oraz środków zaopatrzenia materiałowo-technicznego;

- dużą ilość szerokich i średnich przeszkód wodnych o układzie południkowym oraz innych przeszkód naturalnych, utrudniających w znacznym stopniu przegrupowanie wojsk.

Sieć dróg na europejskim teatrze działań wojennych jest dobrze rozbudowana i odpowiada wymaganiom przegrupowania wojsk na dużą odległość. Czynnikiem limitującym wybór szlaków ciągłych dróg będą jednak mosty na szerokich rzekach, których jest stosunkowo niewiele.

Należy również uwzględniać, zwłaszcza przy wyborze miejsc rozmieszczenia wojsk "że dominują na tym obszarze północno-zachodnie i zachodnie kierunki wiatrów.

Wreszcie na przegrupowanie wojsk armii wpłyną takie czynniki, jak:

- skład i stan bojowy wojsk armii oraz ich przygotowanie do wykonywania marszów na duże odległości;

- ilość wyznaczonych dróg w pasie przegrupowania;

- głębokość przegrupowania i zakładane tempo;

- sąsiedzi i sposób współdziałania z nimi oraz z jednostkami OTK układu terytorialnego i funkcjonalnego zabezpieczającymi przegrupowanie;

- osłona przegrupowujących się wojsk armii przez środki OPK.

Rozpatrując cele przegrupowania armii ogólnowojskowej na dużą odległość, mogą się one sprowadzać do następujących:

- zapewnienie ciągłości narastania sił pierwszego rzutu operacyjnego frontu, lub zamiany związków operacyjnych w pierwszym rzucie, które utraciły gotowość bojową;

- utworzenie zgrupowania uderzeniowego na określonym kierunku operacyjnym;

- odtworzenie drugiego rzutu frontu;

- wypełnienie luki powstałej w operacyjnym ugrupowaniu frontu;

- wykonanie zadań w składzie odwodu frontu na TDW, lub innych zadań nie przewidzianych zawczasu.

Dla wykonania wymienionych celów, wojska armii powinny przybyć do wyznaczonych rejonów w określonym czasie i w pełnej gotowości bojowej.

3. Sposoby przegrupowania wojsk armii na dużą odległość i ich charakterystyka

Związki taktyczne i oddziały armii ogólnowojskowej na dużą odległość mogą się przegrupowywać następującymi sposobami:

- własnym transportem;

- transportem kolejowym;

- transportem wodnym;

- drogą powietrzną;

- sposobem kombinowanym.

Wybór sposobu przegrupowania zależy od: celu przegrupowania, charakteru okresu zagrożenia i możliwości działań przeciwnika, głębokości przegrupowania, możliwości transportowych oraz innych czynników.

W naszych warunkach najczęściej stosowanym sposobem przegrupowania większości wojsk armii będzie przegrupowanie własnym transportem, transportem kolejowym lub sposobem kombinowanym.

Przegrupowując wojska własnym transportem można osiągnąć szybsze tempo marszu i zająć w miarę sprawnie planowany rejon wyjściowy w takim ugrupowaniu, które pozwala w razie konieczności, wejść oddziałom i związkom taktycznym pierwszego rzutu armii do bitwy z marszu.

Należy dążyć, aby przegrupowanie wojsk własnym transportem odbywało się w tempie 20-25 km/godz. z dobowym przemarszem 200-250 km dla kolumn o trakcji gąsienicowej i 300-350 km dla kolumn o trakcji kołowej.

Czynnikiem ograniczającym do pewnego stopnia możliwości przegrupowania wojsk armii na dużą odległość własnymi środkami transportu jest stosunkowo mały zapas przebiegu znacznej części pojazdów. Dotyczy to przede wszystkim wozów bojowych i pojazdów na podwoziu gąsienicowym.

Zapas przebiegu silników czołgowych i innych środków na podwoziu gąsienicowym umożliwia przemarsz na odległość rzędu 4500-5000 km, możliwości opancerzonych samochodów i pozostałego sprzętu w tym zakresie są znacznie większe.

Dlatego też, aby maksymalnie zaoszczędzić zapas przebiegu wozów bojowych i pojazdów o podwoziu gąsienicowym oraz zapewnić duże tempo marszu, należy dążyć do przewożenia tego sprzętu innymi środkami transportu. Jednym z rozwiązań winno być użycie w tym celu trailerów. Zapewnia się wówczas wysoką gotowość bojową maszerujących oddziałów i związków taktycznych.

W tym wypadku należy jednak w organizacji i ugrupowaniu marszowym uwzględniać możliwości poruszania się kolumn z trailerami.

Niektóre związki i oddziały armii mogą być przegrupowywane transportem kolejowym- zapewnia on możliwość utrzymania większej sprawności technicznej sprzętu, odpowiedniego zapasu przebiegu kilometrów i wreszcie możliwości fizycznej stanów osobowych. Związki taktyczne w pełnym składzie opłaca się przewozić transportem kolejowym w zasadzie na odległość nie mniejszą niż kilkaset km . Średniodobowe prędkości ruchu transportów kolejowych wynoszą 300-450 km, czas załadowania lub wyładowania jednego transportu, z uwzględnieniem podstawienia i odprawienia jego składu kilkunastu godzin, a z ciężkim sprzętem technicznym nieco więcej. Jednak zakres wykorzystania transportu kolejowego do przegrupowania wojsk armii będzie zależał od terminu przegrupowania, rozwoju sytuacji na froncie po wybuchu wojny i sposobu prowadzenia działań przez wojska walczące.

Jeżeli przegrupowanie odbywać się będzie przed wybuchem konfliktu zbrojnego, w okresie zagrożenia, to wówczas będą większe możliwości wykorzystania transportu kolejowego.

Po wybuchu konfliktu zbrojnego wykorzystanie transportu kolejowego będzie zależało od tego czy zostaną zastosowane środki walki konwencjonalnej i taktyczna broń jądrowa, czy też broń jądrowa zostanie zastosowana masowo. W tym ostatnim wariancie wykorzystanie transportu kolejowego znacznie zmaleje lub nawet będzie wręcz niemożliwe.

Stosunkowo duża wrażliwość komunikacji kolejowej na uderzenia bronią jądrową powoduje, że jej zdolność przepustowa od momentu wybuchu wojny jądrowej będzie maleć, a co za tym

idzie czas przewozu wojsk będzie odpowiednio wzrastał. Ponadto w razie przewożenia transportem kolejowym, jedynie czołgów lub innego sprzętu ciężkiego gotowość bojowa całości jednej jednostki zmniejsza się, jeśli nie jest zapewnione zgranie ruchu transportów z marszem wojsk i osiągnięcie przez nie w jednakowym czasie planowanych rejonów.

Transport kolejowy może być wówczas wykorzystany przede wszystkim do przewozu zapasów materiałowych, szpitali oraz jednostek inżynieryjno-budowlanych i remontowo-technicznych wyposażonych w sprzęt o małej szybkości marszowej.

W warunkach przegrupowania oddziału lub związku taktycznego sposobem kombinowanym należy "przesuwać" do przodu transportem kolejowym przede wszystkim sprzęt ciężki, do rejonów planowanych długich odpoczynków wojsk, skąd może nastąpić dalszy marsz jednostki transportem własnym.

Mimo pewnych cech dodatnich, które przemawiają za sposobem przegrupowania wojsk na dużą odległość transportem kolejowym lub kombinowanym to wszelkie przewidywania wskazują, że w warunkach wojny jądrowej a nawet w okresie zagrożenia wojną jądrową z reguły stosowane przegrupowanie wojsk armii będzie własnym transportem.

Sposób ten lepiej niż inne zapewnia: zachowanie zwartości i gotowości bojowej oddziałów i związków taktycznych do wykonania zadań bojowych na każdym z etapów przegrupowania; mniej naraża wojska na skutki uderzeń nieprzyjaciela; ułatwia manewr podczas pokonywania przeszkód wodnych.

Transport wodny może mieć zastosowanie jedynie w odniesieniu do jednostek zaopatrzenia materiałowego, jeśli w pasie przegrupowania armii będą przebiegały śródlądowe szlaki wodne

lub jeżeli armia będzie dokonywała przegrupowania wzdłuż wybrzeża morskiego.

Ogólnie można stwierdzić,że możliwości wykorzystania transportu rzecznego do przegrupowania wojsk są ograniczone, zwłaszcza wobec przeważnie południkowego układu wielkich i średnich rzek. Natomiast rzeczny tabor pływający można i należy z powodzeniem wykorzystywać do uruchamiania przepraw na szerokich przeszkodach wodnych po zniszczeniu mostów. Wydajność tego rodzaju przepraw jest stosunkowo duża. Na przykład typowa przeprawa z taboru rzecznego jest w stanie przeprawić w ciągu doby ładunki kilkunastu i więcej pociągów kolejowych.

Jeżeli chodzi o transport morski to należy wspomnieć, że statki morskie zwłaszcza o nowoczesnej konstrukcji, umożliwiają transport wojsk i sprzętu o dużych parametrach i można nimi przewozić wojska i środki zaopatrzenia z prędkością do 550-650 km na dobę. Czas załadowania lub wyładowania statku wynosi w zależności od jego typu i konstrukcji, od kilku do kilkudziesięciu godzin.

Zasadniczą wadą zarówno transportu morskiego jak i rzecznego jest jego wielka wrażliwość na uderzenia bronią jądrową oraz spadek gotowości bojowej związków i oddziałów, których część sił i środków przewożona jest tymi rodzajami transportu. Przegrupowanie drogą powietrzną należy do bardzo operatywnych sposobów, jednak możliwości lotnictwa w zakresie świadczeń na rzecz przegrupowania wojsk armii ogólnowojskowej są przynajmniej w chwili obecnej niewielkie. Ponadto do transportu wojsk drogą powietrzną niezbędna jest duża ilość lotnisk oraz organizacja skomplikowanych przedsięwzięć zabezpieczających

Należy jednak mieć na uwadze bardzo ważną zaletę transportu powietrznego szczególnie w warunkach wojny jądrowej, wyrażającą się w możliwości pokonywania stref skażeń promieniotwórczych bez wyczekiwania na spadek natężenia promieniowania. W aktualnie istniejących możliwościach przegrupowanie niektórych oddziałów armii drogą powietrzną może mieć miejsce wówczas jeżeli armia ogólnowojskowa zostanie wzmocniona określonym limitem śmigłowców transportowych.

Powodzenie przegrupowania wojsk armii odpowiednio wybranym sposobem stosownie do istniejącej sytuacji polityczno-militarnej lub operacyjnej zależeć będzie od wcześniejszego przygotowania zarówno planów, jak i wojsk.

II. CZYNNIKI WYWIERAJĄCE WPŁYW NA RUCHLIWOŚĆ WOJSK I TEMPO PRZEGRUPOWANIA

Podstawowym czynnikiem wywierającym decydujący wpływ na tempo przegrupowania wojsk wszystkimi bez wyjątku sposobami będzie niewątpliwie charakter działań przeciwnika oraz charakter konfliktu zbrojnego od początku jego zaistnienia, który od razu może przybrać postać nuklearną lub też w początkowej fazie może być prowadzony środkami konwencjonalnymi. Czynnik ten naświetlony został wyczerpująco w poprzednich rozdziałach, dlatego też w dalszej kolejności poruszone zostaną pozostałe możliwe czynniki zarówno obiektywne jak też subiektywne, a które również wywierają decydujący wpływ na ruchliwość wojsk i tempo przegrupowania.

1. Warunki terenowe

Jednym z ważniejszych czynników, który będzie wywierał wpływ na ruchliwość wojsk i tempo ich przegrupowania są warunki terenowe i występujące na nich przeszkody naturalne zaliczane ogólnie do czynników obiektywnych oraz związane z terenem zapory i strefy skażeń jako czynnik subiektywny.

Jeżeli przegrupowanie wojsk armii będzie się odbywać po rozpoczęciu działań wojennych rzecz zrozumiała, że wówczas kolumny oddziałów i związków taktycznych wchodzących w skład przegrupowującej się armii nie będą przesuwać się nie tylko po dobrych drogach, a zaistniałe sytuacje zmuszą w wielu wypadkach, chociażby na krótkich odcinkach do ruchu poza drogami. Ważniejsze drogi a przede wszystkim ich węzły znajdą się pod uderzeniami lotnictwa lub uderzeń jądrowych przeciwnika, a takie urządzenia jak mosty , wiadukty lub wąskie przejścia przez które mają przesuwać się kolumny będą systematycznie niszczone również przez grupy dywersyjne.

Odbudowa ich, nawet przy najlepiej zorganizowanej pracy, pochłonie każdorazowo sporo czasu. Sytuację tę będzie wykorzystywać nieprzyjaciel, aby zahamować lub utrudnić ruch naszych wojsk, które bardzo często będą zmuszone pokonywać znaczne odcinki terenu po gorszych drogach lub nawet po bezdrożach. Teren suchy, otwarty, równinny nie stwarza skomplikowanych warunków przy przesuwaniu się wojsk pancernych i zmechanizowanych. Jednak taki teren, szczególnie na zachodnim TDW a zwłaszcza na północno-nadmorskim kierunku operacyjnym należy do rzadkości. Natomiast teren pocięty, zalesiony i zabagniony jaki na tym kierunku operacyjnym ma miejsce stwarza duże trudności przy przegrupowaniu wojsk, zwłaszcza sprzętu

ciężkiego.

Ponadto przy przegrupowaniu wojsk armii w warunkach działań wojennych należy się liczyć z dodatkowymi przeszkodami terenowymi ograniczającymi ruch wojsk, będą to powalone drzewa, zatory, wyrwy, zablokowane przejścia, pożary oraz zatopione niżej położone obszary. Oprócz tego często spotykaną przeszkodą będą rzeki, strefy skażeń promieniotwórczych lub środków trujących.

Aby przeszkody wodne nie ograniczały tempa przegrupowania, należy pokonywać je z marszu bez zatrzymywania się przed nimi, a to jest możliwe pod warunkiem utrzymywania ścisłego współdziałania z oddziałami obrony terytorialnej kraju zabezpieczającymi przegrupowanie wojsk armii w strefach kierowania i kontroli ruchu wojsk. Natomiast podczas pokonywania odcinków między tymi strefami utrzymanie wysokiego tempa marszu przy napotkaniu na mniejsze przeszkody wodne będzie możliwe przy maksymalnym uniezależnieniu oddziałów i związków taktycznych od promów i mostów. Wyposażenie wojsk w dostateczną ilość pływającego sprzętu bojowego, sprzętu przeprawowego /np. GSP/ w nowoczesny sprzęt mostowy /typu "Wstęga"/ i samobieżne mosty towarzyszące oraz przystosowanie wozów bojowych do pokonywania przeszkód pod wodą pozwoli zredukować czas przeprawy wojsk do minimum a tym samym nie wpłynie na obniżenie ogólnego tempa marszu.

Kolejną przeszkodą, która będzie związana z warunkami terenowymi ograniczającymi ruch wojsk będą strefy skażeń a zwłaszcza o wysokim natężeniu promieniowania.

Wojska pancerne mogą ewentualnie wykonać szybki marsz przez strefę skażoną. Jeżeli nie można w ten sposób przekro-

czyć stref skażonych należy zaczekać aż zmniejszy się natężenie promieniowania, lub co jest korzystniejsze obejść częścią wojsk strefę - jeżeli będzie to możliwe, bądź przekroczyć je na odcinku o zmniejszonym natężeniu promieniowania.

W tych warunkach wojska powinny posiadać urządzenia, które umożliwiłyby przeprowadzenie szybkiej dezaktywacji.

Uzyskanie maksymalnej ruchliwości wojsk w przytoczonych warunkach terenowych będzie trudne, ale nie niemożliwe. Możliwość ta zostanie zapewniona wówczas, gdy wojska armii i sprzęt zostaną odpowiednio przygotowane do działań w trudnych warunkach współczesnego pola walki. Należy pamiętać o kardynalnej zasadzie, że pokonywanie przeszkód i zapór oraz przekraczanie trudnego terenu powinno się odbywać w takim samym tempie lub zbliżonym do tego jakie wojska osiągają w terenie dostępnym.

2. Stan techniczny pojazdów

Szersze naświetlenie organizacji technicznego zabezpieczenia przegrupowania na dużą odległość nie wchodzi w zakres tematu niniejszej pracy. Niemniej jednak ze względu na to, że stan techniczny pojazdów i sprzętu bojowego rzutuje w znacznym stopniu na ruchliwość wojsk wydaje się słusznym zwrócenie uwagi chociażby w ogólnych zarysach na to zagadnienie.

Problem zabezpieczenia technicznego wojsk armii wystąpi z chwilą ogłoszenia stanu podwyższonej gotowości bojowej. Doprowadzenie w tym czasie uzbrojenia i sprzętu do stanu pełnej gotowości użytkowej, przede wszystkim do wykonania przegrupowania w nakazany rejon wyjściowy, powoduje zwiększenie

wysiłku wszystkich sił i środków służb technicznych w celu odtworzenia sprawności technicznej sprzętu wymagającego napraw bieżących.

Oprócz czynności remontowych przeprowadza się planową obsługę techniczną, której może być poddawany eksploatowany sprzęt. Poważnym problemem jest remont pojazdów gąsienicowych, szczególnie o zapasie przebiegu międzyremontowego - poniżej 500 km. Nieprzydatne na polu walki są bowiem czołgi o zapasie mniejszym lub równym odległości przemarszu wojsk do rubieży spotkania z nieprzyjacielem.

Należy dążyć do tego aby w warunkach stopniowego osiągania pełnej gotowości bojowej, pojazdy mechaniczne wymagające remontu bieżącego zostały naprawione do czasu rozpoczęcia przegrupowania, natomiast fundusz remontu średniego pozostanie w garnizonach.

Jeśliby wojska zostały postawione w stan pełnej gotowości bezpośrednio ze stanu stałej gotowości bojowej, wówczas ilość pojazdów pozostawionych w garnizonach zwiększyłaby się prawie o wszystkie wozy będące lub oczekujące na remont bieżący i o małych zapasach przebiegu kilometrów.

Główny wysiłek należałoby wówczas skupić na naprawie pojazdów, które ze względu na zamontowane urządzenia - zabezpieczają system dowodzenia oraz wozy bojowe, których sprawność warunkuje gotowość bojową oddziałów.

Nie mniej ważnym problemem w okresie poprzedzającym przegrupowanie jest sprawdzenie i przygotowanie sprzętu do pokonywania przeszkód wodnych. Idzie tu przede wszystkim o sprawdzenie czołgów i transporterów opancerzonych, czy są wodoszczelne, ukompletowane w wyposażenie, jak również skompletowanie

grup ewakuacyjno-ratunkowych zdolnych do zabezpieczenia przepraw pod wodą.

Ogólnie należy stwierdzić,że w przewidywaniu przegrupowania cały aparat służby technicznej musi w odpowiednim czasie przed rozpoczęciem marszu doprowadzić sprzęt do najwyższej sprawności technicznej, a to zapobiegnie późniejszym niespodziewanym awariom.

Podczas wykonywania marszu dużą rolę odgrywa techniczne zamykanie kolumn, natomiast udzielanie pomocy uszkodzonym pojazdom powinno się odbywać szybko a czynności z tym związane nie powinny w żadnym wypadku mieć wpływu na tempo marszu kolumn.

W celu rozszerzenia bazy remontowej dla przegrupowujących się wojsk można wykorzystać, poza ich organicznymi polowymi środkami remontowymi, zakłady i urządzenia gospodarki narodowej położone przy trasie przemarszu lub rejonie postoju oraz stacjonarne wojskowe zakłady remontowe. Należy przewidywać również wykorzystanie garnizonowych warsztatów remontowych jednostek wojsk operacyjnych, po ich uprzednim zagospodarowaniu.

Bardzo ważnym zagadnieniem jest obsługiwanie techniczne po zakończeniu marszu dobowego. W każdym wypadku należy unikać ograniczania czasu potrzebnego na obsługę techniczną sprzętu, przeciwnie kierowcom i służbie technicznej należy przydzielać do pomocy ludzi z pododdziałów ogólnowojskowych, które w określonym czasie nie wykonują innych ważnych zadań.

Odpowiednio przygotowany sprzęt pozwoli w rezultacie osiągnąć lepsze wyniki marszu i nie wpłynie ujemnie na obniżenie jego tempa.

3. Pora dnia i roku oraz warunki atmosferyczne

Doświadczenia z przeprowadzonych ćwiczeń potwierdzają że średnie tempo marszu w nocy zmniejsza się w porównaniu z marszem dziennym od 25 do 45%. Spowodowane to jest różną widocznością w nocy. Ważną rolę w tym zakresie odgrywa sprawa odpowiedniego przystosowania świateł wozów bojowych i innych pojazdów mechanicznych do marszu nocnego a także umiejętne wykorzystanie urządzeń noktowizyjnych.

Zależnie od pory roku będzie kształtować się również i tempo marszu. Najlepszą porą jest lato, zima i występujące w niej warunki znacznie hamują marsz szczególnie gdy występują zamiecie a powierzchnia dróg pokryta jest lodem. Za przykład może posłużyć ćwiczenie zimowe przeprowadzone z wojskami 10 DPanc /SOW/ w 1967 roku w rejonie poligonu ORZYSZ - CZERWONY BÒR, gdzie wskutek powstania zasp śnieżnych i oblodzonych nawierzchni dróg, średnie tempo marszu batalionu czołgów 25 pz zmalało do kilku kilometrów na godzinę.
W ćwiczeniu tym od szybkości marszu czołgów, które z trudem utrzymywały się na oblodzonej powierzchni i przebijały się przez zaspy, uzależnione było użycie pozostałych sił 25 pz a w konsekwencji i całej 10 DPanc, która ćwiczyła z oznaczonymi wojskami.

Wiosna i jesień, jeżeli są wilgotne, utrudniają marsz, szczególnie wtedy, gdy odbywa się on po drogach o słabej nawierzchni lub po drogach gruntowych.

Specyficzną cechą większości dróg na północno-nadmorskim kierunku operacyjnym jest to, że przebiegają one często w terenie podmokłym. W wypadku dłuższych opadów atmosferycznych poziom wód podskórnych gwałtownie się podnosi, co w rezultacie

rozmiękcza podłoże drogi. Gdy po takiej drodze będą maszerowały kolumny sprzętu ciężkiego, istnieje niebezpieczeństwo załamywania się nawierzchni drogi i przekształcenia jej w rozmokłą drogę gruntową.

Długotrwałe opady deszczu szczególnie oddziaływują na drogi gruntowe, ich powierzchnia ulega rozmiękczeniu i staje się nieprzydatna do marszu wojsk.

Nie uwzględnianie powyższych czynników może mieć ujemne skutki na utrzymanie wysokiego tempa marszu wojsk.

4. Możliwości fizyczne i stopień wyszkolenia mechaników-kierowców wozów bojowych i kierowców samochodowych

Stan osobowy oddziałów i związków odbywających marsz kołowy /gąsienicowy/ ulega nierównomiernemu zmęczeniu fizycznemu. Najbardziej odczuwają je mechanicy-kierowcy wozów bojowych, u których obok wyczerpania wskutek ciągłej koncentracji uwagi podczas jazdy, występuje również zmęczenie spowodowane zużyciem dużej ilości energii przy obsłudze mechanizmów kierowniczych.

Doświadczenia z szeregu ćwiczeń potwierdzają również, że najpierwsi ulegają zmęczeniu żołnierze spełniający od niedawna funkcje kierowców, ponadto średnia dobowa intensywna wytrzymałość mechaników kierowców i kierowców kształtuje się w granicach 10-12 godzin.

Dla zmniejszenia wysiłku tych ludzi, bądź też powiększenia czasu efektywnego marszu nieodzownym jest stosowanie koncepcji zamiany kierowców. W pojazdach gąsienicowych zagadnienie to nie powinno stwarzać większych trudności

W zasadzie każdy członek załogi powinien być zdolny do prowadzenia wozu bojowego, wchodzi tutaj w grę jedynie sprawa odpowiedniego przygotowania /wyszkolenia/.

Przy sprzęcie kołowym sytuacja jest nieco trudniejsza ponieważ większość naszych środków posiada jednoosobową obsługę. Rozwiązanie tego problemu może mieć miejsce jedynie metodą wykorzystania do prowadzenia pojazdów oficerów i podoficerów zawodowych pełniących funkcję dowódców plutonów lub ich pomocników.

Tempo marszu uzależnione będzie również od umiejętności praktycznych mechaników-kierowców i kierowców oraz ich właściwego wykorzystania, Formując kolumny lub ich człony należy na czole kolumny i na jej ogonie umieszczać najbardziej doświadczonych kierowców. Wewnątrz kolumny gdzie łatwiej jest prowadzić pojazd należy lokować kierowców posiadających mniejsze umiejętności.

5. Regulacja ruchu

Właściwie zorganizowana i realizowana regulacja ruchu w czasie przegrupowania wojsk armii na dużą odległość w decydujący sposób może wpłynąć na tempo marszu wojsk.

Do regulacji ruchu używa się etatowych pododdziałów regulacji ruchu i porządkowo-ochronnych oraz odpowiednio do tego celu przygotowanych pododdziałów i komórek obrony terytorialnej kraju.

Organizacja przesuwania oddziałów i związków w rejonach stref kierowania i kontroli ruchu wojsk oraz na drogach biegnących między tymi strefami spoczywa na sztabie okręgu wojskowego przez obszar którego przegrupowują się wojska armii

podległych mu terenowych sztabach wojskowych, organach układu terytorialnego oraz przy współdziałaniu z organami układu funkcjonalnego, na bazie których organizuje się posterunki regulacji ruchu, komendy odcinków i komendy dróg.
Ogólnie można określić, że te komórki zapewniają ruch wojsk w przegrupowaniach operacyjnych przebiegających od linii przejścia do linii rozczłonkowania do rejonu wyjściowego.
A zatem regulacja ruchu w przegrupowaniach operacyjnych ma na celu wyeliminowanie koalizyjności ruchu kolumn na tych samych drogach zapewnienie wysokiego tempa marszu i płynności ruchu przegrupowujących się wojsk a tym samym umożliwienie doprowadzenia kolumn oddziałów i związków taktycznych armii do ustalonych rejonów wyjściowych w określonym czasie.

Rola organizacji regulacji ruchu w przegrupowaniach operacyjnych sprowadza się przede wszystkim do:

- kontrolowania ścisłości wykonywania przez maszerujące kolumny wydanych do marszu rozkazów oraz przestrzegania przez nich dyscypliny marszowej;

- zbieranie i przekazywanie sztabowi kierującemu przegrupowaniem danych o postępie marszu na poszczególnych drogach;

- przekazywania rozkazów /zarządzeń/ dowódcom przegrupowywanych wojsk wydawanych w czasie marszu przez sztab kierujący przegrupowaniem;

- rozpoznanie i oznakowanie dróg oraz wytyczanie dróg marszu szczególnie podczas organizowania obejść;

- informowanie dowódców kolumn o udogodnieniach rozmieszczonych wzdłuż dróg marszu;

- niedopuszczanie do powstawania zatorów zakłócających płynność ruchu;

- ochrona ważniejszych punktów na drogach marszu.

Zapewnienie regulacji ruchu w rejonach postoju /alarmowych/ wojsk na odcinkach między rejonem alarmowym a linią przejścia,od rubieży rozczłonkowania do rejonu wyjściowego, w rejonie wyjściowym, między rejonem wyjściowym a rubieżą rozwinięcia oraz ochrona sztabów jest podstawowym zadaniem etatowych pododdziałów regulacji ruchu wchodzących organicznie w skład oddziałów i związków taktycznych armii.
Wychodząc z zadań i ilości pracy podczas przegrupowania wojsk, w pułku powinien być pluton regulacji ruchu, w związku taktycznym i w armii kompania.

Z przytoczonych kompetencji i zadań komórek organizujących regulację ruchu wynika, że istnieje podział zadań między regulacją ruchu organizowaną siłami obrony terytorium kraju w strefach kierowania i kontroli ruchu wojsk oraz między strefami a regulacją ruchu organizowaną siłami etatowych pododdziałów regulacji ruchu wchodzących w skład oddziałów i związków wojsk operacyjnych. Mimo istnienia tego podziału zadań wydaje się koniecznym w szczególnych sytuacjach zagęszczanie /dublowanie/sieci strefowej i międzystrefowej posterunków regulacji ruchu siłami etatowych pododdziałów wojsk operacyjnych na czas przejścia ich kolumn marszowych szczególnie w miejscach najbardziej wrażliwych dla ruchu wojsk,a przede wszystkim na głównych skrzyżowaniach dróg dofrontowych i rokadowych, rozwidleniach dróg zasadniczych i zapasowych /obejściach/ oraz na podejściach do przepraw i po ich pokonaniu.

III. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRZYGOTOWAWCZE PRZEGRUPOWANIA WOJSK ARMII NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

1. Podjęcie decyzji i planowanie przegrupowania

Zagadnienia organizacji przegrupowania wojsk armii na dużą odległość są rozstrzygane w okresie pokojowym lub bezpośredniego zagrożenia przez Sztab Generalny przy współudziale wydzielonej, niezbędnej ilości przedstawicieli sztabów armii oraz dowództw rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb. Zagadnienia te są ściśle związane z przedsięwzięciami operacyjnego rozwinięcia wojsk.

W czasie tej organizacji ustala się:

- sposób oraz terminy postawienia w stan gotowości bojowej wojsk;
- przedsięwzięcia związane z przeprowadzeniem mobilizacji określonych jednostek;
- sposób przegrupowania jednostek z rejonów dyslokacji pokojowej, rejonów alarmowych /ześrodkowania/ do rejonów wyjściowych oraz terminy ich osiągnięcia, drogi marszu /linie kolejowe/ poszczególnych armii, jednostek frontowych i rodzajów sił zbrojnych;
- system łączności na okres ogłaszania alarmu, prowadzenia mobilizacji i przegrupowania;
- przedsięwzięcia dotyczące osłony przegrupowania i operacyjnego rozwinięcia;
- przedsięwzięcia w zakresie inżynieryjnego oraz materiałowo-technicznego zabezpieczenia przegrupowania;
- rejony stanowisk dowodzenia frontu i armii oraz terminy i sposób ich przesunięcia;
- sposoby informowania sztabów armii o rozwoju sytuacji

sytuacji do czasu przejęcia dowodzenia przez front;

- sposób oraz terminy przejmowania dowodzenia przez dowództwo frontu podległymi wojskami;

a/ Podjęcie decyzji

Odpowiednio do przedsięwzięć Sztabu Generalnego przygotowania wojsk armii do przegrupowania mogą być prowadzone w okresie pokojowym lub bezpośredniego zagrożenia, przy wystarczającej ilości czasu lub w czasie ograniczonym, w warunkach bezpośredniego zagrożenia uderzeniami nieprzyjaciela.

W razie zaskakujących uderzeń przeciwnika a przede wszystkim uderzeń broni jądrowej może okazać się konieczna zmiana wcześniej podjętej decyzji lub wniesienia zasadniczych poprawek. W tej sytuacji mogą ulec zmianie zarówno zadania armii jak i warunki jej przegrupowania, może zaistnieć konieczność przegrupowania armii w innym pasie i po innych niż planowano drogach. Jednocześnie po poniesionych stratach wojska należy uzupełnić, prowadzić zabiegi specjalne i dezaktywację, zmieniać ugrupowanie marszowe.
Wszystkie decyzje związane z tymi przedsięwzięciami należy podejmować w ograniczonym czasie.

Przed podjęciem decyzji do przegrupowania dowódca armii powinien przeprowadzić analizę zadania i ocenę położenia. Analizując otrzymane zadanie powinien zrozumieć i wyjaśnić następujące zagadnienia:

- zamiar przełożonego zarówno w toku marszu /cel marszu i sposób jego wykonania oraz ewentualne formy jego manewru/ jak i po jego wykonaniu /zajęcie rejonu wyjściowego, lub rozpoczęcie działań bezpośrednio z marszu/;

- określić charakter działań i miejsce armii w ramach działań frontu;

- głębokość przegrupowania oraz czas przeznaczony na jego wykonanie;

- wydzielone drogi /pas/ przegrupowania;

- wzmocnienie armii /jeśli otrzyma/ i gdzie przydzielone siły i środki będą włączone do ugrupowania marszowego armii;

- w jakim zakresie armia jest zabezpieczona przez szczebel wyższy oraz zadania wojsk OTK, sił i środków układu terytorialnego i funkcjonalnego w zakresie zabezpieczenia drogowego, materiałowo-technicznego, medycznego i regulacji ruchu na całą głębokość przegrupowania;

- sposób dowodzenia armią i współdziałania z organami OTK, układu terytorialnego i funkcjonalnego oraz sąsiadami.

Analizując zadanie dowódca armii powinien zrozumieć zamiar przełożonego, miejsce armii w ugrupowaniu frontu oraz wpływ działania sąsiadów na wykonanie otrzymanego zadania. Z analizy zadania powinien wyciągnąć następujące zasadnicze wnioski:

- jakie przyjąć ugrupowanie marszowe;

- sposób ubezpieczenia marszu;

- sposób współdziałania z sąsiadami, z organami OTK, układu terytorialnego i funkcjonalnego;

Po analizie zadania dowódca armii powinien skalkulować czas jakim dysponuje na organizację i wykonanie przegrupowania.

Punktem wyjściowym do rozliczenia jest czas otrzymania zadania, a punktem końcowym - czas osiągnięcia nakazanego rejonu wyjściowego lub rubieży wejścia do bitwy.

Przy kalkulacji czasu należy kierować się zasadą, aby

jak najwięcej czasu pozostawić dla podległych oddziałów i związków taktycznych armii.

W rozliczeniu czasu należy uwzględnić następujące czynności:

- wydanie zarządzeń przygotowawczych na marsz;
- ocenę położenia;
- meldowanie decyzji przełożonemu / o ile nakazał jej meldowanie/;
- postawienie zadań bojowych;
- wydanie wytycznych do zabezpieczenia operacyjnego marszu, organizacji dowodzenia i łączności, regulacji ruchu, organizacji współdziałania jeśli nie uwzględnił ich w czasie stawiania zadań bojowych;
- pracę podwładnych nad podjęciem decyzji;
- wyciąganie kolumn;
- prowadzenie przegrupowania /czas wymarszu z rejonu alarmowego /ześrodkowania/, średnie tempo marszu, czas przekroczenia linii przejścia, czas przekroczenia linii wyrównania, czas odpoczynków;
- osiągnięcie nakazanego rejonu wyjściowego lub rubieży wejścia do bitwy.

Następnie dowódca armii ocenia położenie.

W ocenie nieprzyjaciela należy rozpatrzyć:

- gdzie /w jakiej odległości/ znajduje się nieprzyjaciel, jego siła i skład, rodzaj działań /przygotowanie do działań/;
- jaki jest /lub jaki może być/ przewidywany zamiar /charakter działań/ nieprzyjaciela;
- przewidywane rubieże, które nieprzyjaciel może opanować /zrzucić desant powietrzny,grupy dywersyjne oraz rubieże

możliwego starcia się z nieprzyjacielem;

- jakich wiadomości brak o nieprzyjacielu i jak je zdobyć.

Oceniając sąsiadów należy rozpatrzyć:

- jakie związki działają od czoła i ich zadanie;

- jakie oddziały, związki maszerują na skrzydłach, ich zadanie i wpływ na działanie armii;

- warunki współdziałania z sąsiadami w czasie przegrupowania, zajęcia rejonu wyjściowego oraz w wypadku zawiązania się bitwy spotkaniowej.

Oceniając własne siły dowódca armii rozpatruje:

- stan oddziałów i związków taktycznych i ich rozmieszczenie;

- zdolność bojową i marszową;

- środki wzmocnienia, ich ilość oraz wpływ na wykonanie zadania;

- wpływ obecnego ugrupowania /rozmieszczenia w rejonach/ na przyjęcie ugrupowania marszowego;

- w jaki sposób najkorzystniej ugrupować armię.

W ocenie terenu należy rozpatrzeć:

- stan drożni /drogi przelotowe i rokadowe/, ilość dróg;

- ocenić rejony wzdłuż trasy /w pasie/ przegrupowania, na które nieprzyjaciel może wykonać uderzenia jądrowe, ocenić jakie istnieją możliwości obejścia tych rejonów;

- możliwe miejsca działania desantów powietrznych i grup dywersyjnych nieprzyjaciela;

- ocenić rejony odpoczynków;

- ocenić pas przegrupowania i przebiegające w nim drogi pod względem zabezpieczenia obrony przeciwlotniczej i maskowania.

W dalszym ciągu swej pracy dowódca armii winien ocenić warunki meteorologiczne, określić sposób organizacji dowodzenia i łączności, ustalić swoje miejsce i sztabu w ugrupowaniu marszowym oraz ocenić warunki zaopatrywania i ewakuacji.

Na podstawie wniosków z analizy zadania i oceny położenia dowódca armii podejmuje decyzję do przegrupowania, w której określa prawdopodobne działanie nieprzyjaciela /przedsięwzięcia przygotowawcze do rozpoczęcia działań wojennych/, zadanie armii, cel i sposób przegrupowania oraz zamiar przegrupowania, w którym podaje:

- ugrupowanie marszowe wojsk armii i podział dróg marszu;

- rejony /rubieże/ możliwego spotkania z nieprzyjacielem;

- zadania związków taktycznych i oddziałów ich drogi marszu, rubież przejścia, rubieże /linie/ wyrównania i czas ich przekroczenia, rejony długich odpoczynków, czas ich zajęcia i przebywania w nich;

- końcowe rejony ześrodkowania /wyjściowe/ i czas ich zajęcia;

- operacyjne zabezpieczenie przegrupowania;

- organizację dowodzenia;

- gotowość wojsk do przegrupowania /wymarszu/.

Określając ugrupowanie marszowe wojsk dowódca armii uwzględnia operacyjne przeznaczenie armii, przewidywany sposób jej rozwinięcia i wejścia do bitwy, a także konieczność osiągnięcia szybkiego tempa przegrupowania i najkorzystniejszych warunków dowodzenia.

Decyzja do przegrupowania winna sprzyjać utrzymaniu wysokiej gotowości bojowej wojsk w czasie przemarszu, umożliwiać szybkie pokonywanie stref skażeń promieniotwórczych, forsowanie przeszkód wodnych oraz pokonywanie innych przeszkód i zapór.

Decyzję dowódcy można przekazać wykonawcom ustnie, pisemnie /graficznie/ lub przez techniczne środki łączności, traktując jako rozkaz bojowy.

Doprowadzenie decyzji do wykonawców polega na:

- postawieniu zadań bojowych;
- wydaniu wytycznych do zabezpieczenia operacyjnego;
- wydaniu wytycznych do organizacji dowodzenia i łączności, regulacji ruchu i organizacji współdziałania.

Zadania bojowe oraz wszelkiego rodzaju wytyczne na marsz stawia dowódca według punktów i zasad przyjętych w innych działaniach bojowych uwzględniając zagadnienia związane z marszem.

b/ Planowanie przegrupowania

Podstawę do planowania przegrupowania stanowi decyzja dowódcy oraz zadanie, które sztab planujący przegrupowanie otrzyma w formie rozkazu /dyrektywy/.

W rozważaniach zakładam, że przegrupowanie ma być wykonane w celu rozpoczęcia pierwszej operacji w początkowym okresie wojny, a planowanie odbywa się w okresie pokojowym /lub w okresie zagrożenia/, przy czym przegrupowanie należy wykonać transportem własnym.

Zakres przedsięwzięć, ich problematyka i złożoność wymaga skupienia planowania w sztabie mającym odpowiednie kompetencje /Sztab Generalny, wyższy związek operacyjny/.

Z uwagi na konieczność zachowania tajemnicy w planowaniu powinna uczestniczyć ograniczona liczba kompetentnych osób.

Pierwszym zadaniem zespołu planującego jest wybór dróg przegrupowania /jeśli nie zostały narzucone/.
Na wybór dróg wpływają takie czynniki jak:

- pas przegrupowania wyznaczony w dyrektywie /rozkazie/;
- miejsce związku operacyjnego w ugrupowaniu /rejony docelowe/;
- dyslokacja związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ armii, przy czym kierunek przegrupowania wpływa decydująco na wybór rejonów alarmowych i ześrodkowania;
- rozmieszczenie składów mps, w których mogą tankować pojazdy, oddziały i związki przegrupowujące się;
- stan dróg w pasie przegrupowania;
- przeszkody wodne, węzły dróg i inne możliwe obiekty uderzeń jądrowych nieprzyjaciela.

Celowe jest dla sprawnego przeprowadzenia przegrupowania wyznaczać dla armii pas, w którym jednocześnie mogłyby kontynuować marsz 2-3 dywizje pierwszorzutowe. Na każdy ZT pierwszego rzutu należy wybrać dwie drogi główne i jedną zapasowa.

Odległość między poszczególnymi drogami marszu nie powinny być mniejsze niż 5 km/zabezpieczenie przed możliwością rażenia wojsk na dwóch drogach marszu ładunkiem jądrowym średniego kalibru/, a odległości między zewnętrznymi drogami marszu sąsiednich dywizji powinna wynosić około 20 km, co-jest podyktowane koniecznością wydzielenia pasa terenu umożliwiającego wykonanie manewru w celu wyminięcia zniszczonych odcinków dróg i ewentualnie rozwinięcia dywizji.

Ponadto należy uwzględnić 1-2 drogi zastrzeżone dla przegrupowania jednostek armijnych oraz 1-2 drogi dla jednostek frontowych i rzutów naziemnych armii lotniczej. Tak więc ogólna szerokość pasa przegrupowania armii może wynosić 80-100 km. Wybór w podanym pasie przegrupowania armii na całej jego długości wymaganej ilości dróg nie zawsze będzie możliwy. Uwarunkowane to będzie ilością mostów i nowo budowanych na średnich i większych przeszkodach wodnych.

Należy przeciętnie przyjmować,że do przegrupowania wojsk na dużą odległość z koniecznością pokonania 1-2 większych przeszkód wodnych armia może dysponować nie więcej jak 5-7 drogami.

Drogi rokadowe wskazane jest ustalać równolegle do przeszkód wodnych w odległości 30-50 km od tych przeszkód. Wybrane drogi powinny wyprowadzać najkrótszą trasą z rejonu dyslokacji /rejonu alarmowego/ do rejonu docelowego /wyjściowego/ i omijać duże węzły dróg, ośrodki administracyjne i polityczne.

Wybrane drogi do przegrupowania wojsk operacyjnych nie mogą kolidować z drogami na potrzeby wojsk OTK, tranzytu itp. Muszą one ponadto w miarę możliwości zapewniać skrytość przegrupowania a przynajmniej maskowanie kolumn w wypadku zatrzymania się ich na odpoczynek lub w celu tankowania paliwa.

Ustalone na podstawie mapy drogi muszą być rozpoznane i ponumerowane.

Znajomość zadania armii, dyslokacji /rejonów alarmowych/ wojsk i dróg do przegrupowania pozwala rozpocząć prace nad opracowaniem planu przegrupowania.

Planując przegrupowanie należy:

- do określenia czasu i tempa marszu przyjmować

skomplikowane i najtrudniejsze warunki;

- uwzględniać prymat wojsk rakietowych i artylerii, sił i środków OPL pierwszego rzutu armii, pododdziałów bojowego zabezpieczenia /w tym przede wszystkim rozpoznania/ i elementów dowodzenia, przy czym oddziałom i związkom rakietowym zapewnić należytą ochronę przed oddziaływaniem grup dywersyjno-rozpoznawczych przeciwnika, a na podejściach do rubieży starcia - możliwość terminowego rozwinięcia i przygotowania rakiet;

- zapewnić maksymalną samodzielność ZT i oddziałom oraz dogodne warunki rozwinięcia i wejścia do bitwy z marszu;

- przewidzieć działanie wojsk na wypadek zniszczeń części obiektów drogowych lub powstania stref skażeń promieniotwórczych;

- przy rozśrodkowaniu poszczególnych kolumn brać pod uwagę możliwości środków łączności będących na wyposażeniu wojsk oraz wydzielonych organów do kontroli kierowania ruchem;

- człony kolumn tak wzacniać przez poszczególne rodzaje wojsk, aby były zdolne samodzielnie wejść do bitwy w każdej chwili. Łączenie maszerujących wojsk w zależności od potrzeb i położenia w zgrupowania uderzeniowe powinno odbywać się za pomocą umówionych sygnałów współdziałania;

- z uwagi na możliwość radioelektronicznego przeciwdziałania przeciwnika organizować scentralizowane i racjonalne wykorzystanie ruchomych środków łączności /szczególnie powietrznych/ aby niedopuścić do zakłócania ciągłości dowodzenia;

- w poszczególnych kolumnach wyznaczyć pododdziały /oddziały/ do walki z desantami przeciwnika i ewentualnie grupami dywersyjnymi;

- unikać szablonu w ugrupowaniu poszczególnych kolumn, aby utrudnić ich rozpoznanie i niszczenie - dotyczy to

szczególnie kolumn wszystkich sztabów i wojsk rakietowych;

Głębokość dziennego przemarszu wojsk własnym transportem zależy od zadania armii i określa się go czasem przybycia jednostek w określony rejon.

Planując marsz uwzględnia się stan dróg, sprawność pojazdów mechanicznych, stopień wyszkolenia wojsk oraz inne czynniki.

Odległość dobowego marszu może wynosić średnio 200-250 km i więcej.

Za podstawę do obliczania czasu marszu należy brać pod uwagę poniższe normy:

Średnie tempo marszu w km/godz. i zasięg:

Wyszczególnienie	W dzień km	W nocy km	Odległość marszu w km w ciągu doby
Kolumny gąsienicowe mieszane i wojsk rakietowych	20-30	15-20	200-250
Kolumny samochodowe	25-40	25-30	300-350

Szybkość marszu może być różna i znacznie przewyższać średnie tempo. Praktycznie należy dążyć do utrzymania w sprzyjających warunkach maksymalnej szybkości marszu i uzyskania w ten sposób pewnej rezerwy czasu na krótkie odpoczynki oraz pokonanie innych nie przewidzianych trudności /przeszkód/.

Linie wyrównania i odpoczynki:

Linie wyrównania	Rodzaje odpoczynków			Uwagi
	krótkie	długie	dzienne /nocne/	
Co 2-3 godziny marszu; wyraźne punkty terenowe na drogach z podaniem czasu ich przekroczenia czołem i ogonem kolumny	po 2-3 godz. marszu 20-30 minut	na początku drugiej połowy marszu 2-4godz	po marszu nocnym/dziennym/na czas wyznaczony przez dowódcę	- podczas odpoczynków krótkich wojska nie schodzą z drogi - w nocy i podczas silnych mrozów nie wyznacza się długich odpoczynków

Zachowanie powyższych norm będzie niezwykle utrudnione w warunkach masowego i ciągłego ruchu wojsk własnych /operacyjnych i OTK/ oraz sojuszniczych. W tej sytuacji możliwe będzie w zasadzie stosowanie tylko krótkich odpoczynków oraz długich - po dobowym wysiłku marszowym. Czas długich odpoczynków może wahać się średnio w granicach zapewniających przede wszystkim uzupełnienie mps, niezbędne obsługiwanie techniczne i odpoczynek załóg i może wynosić dla oddziału minimum 6-8 godzin, dla związku taktycznego 10-12 godzin.

Orientacyjne, średnie długości kolumn marszowych i odległości

Pododdziały, oddziały i związki taktyczne	Długości w km			Odległości pomiędzy pododdziałami i oddziałami
	po jednej drodze	po dwóch drogach	po trzech drogach	
kompania piechoty	0,5-0,8	-	-	-
kompania czołgów	0,8-1	-	-	-
bateria artylerii	0,4-0,8	-	-	-
batalion piechoty	3,0-4,5	-	-	między komp. 200m
dywizjon artylerii	3,0-4,5	-	-	między bat. 200m
dywizjon rakiet taktycznych	2-3	-	-	-
pułk zmechanizowany	35-40	13-18	-	między batalionami nie mniej niż 5 km
pułk czołgów	25-30	10-14	-	między komp. 2-3 km
pułk artylerii	20-30	-	-	między dywizjonami 5 km
dywizja zmechaniz.	200-250	100-120	60-80	między pułkami 5-10 km
dywizja pancerna	180-230	90-110	50-70	między pułkami 5-10 km
brygada rakiet operacyjno-taktycznych	20			

Pododdziały, oddziały i związki taktyczne	Długość w km			Odległości pomiędzy pododdziałami i oddziałami
	po 1nej drodze	po2ch drogach	po3ch drogach	
armijna polowa baza rakiet	15	-	-	-
brygada artylerii armat	40	-	-	-
pułk artylerii przeciwpancernej	10	-	-	-
brygada saperów	100	50	-	-
pułk pontonowy	45	-	-	-
pułk artylerii przeciwlotniczej	15	-	-	-
pułk rakiet przeciwlotniczych	20	-	-	-
brygada chemiczna	40	-	-	-

U w a g a :

1. Odległości między pojazdami mechanicznymi /wozami bojowymi/ wynoszą 25-50 m.
2. W pododdziałach, oddziałach i ZT nie uwzględniono środków wzmocnienia

Rejony rozmieszczenia /ześrodkowania/:

Pododdziały, oddziały związki taktyczne	Powierzchnia rejonu ześrodkowania w km^2	Odstępy i odległości między			Uwagi
		kompaniami /bateriami	batalionami/dywizjonami/	pułkami	
kompania piechoty /bateria/	do 0,4				
kompania czołgów	do 1,5				
batalion piechoty /dywizjon/	5-7	do 1 km			

Pododdziały, oddziały, związki taktyczne	Powierzchnia rejonu ześrodkowania w km^2	Odstępy i odległości między			Uwagi
		kompaniami /bateriami/	batalionami/dywizjonami/	pułkami	
dywizjon artylerii /samodz./	10-15	2-3 km			
pułk zmechanizowany	do 100	-	nie mniej niż 5 km		
pułk czołgów	do 100	2-3 km			
dywizjon rakiet taktycznych	15-20	2-3 km			
pułk artylerii	40-80		nie mniej niż 5 km		
dywizja zmechanizowana/pancerna/	do 600	-	-	5-10 km	
brygada rakiet operacyjno-taktycznych	400-600	-	-	-	
armia	ok.4500	-	-	-	

W planowaniu przegrupowania należy przestrzegać następujących wymogów dotyczących poszczególnych rejonów:

- rejony alarmowe powinny zapewnić pełne wykorzystanie naturalnych warunków terenowych do organizacji obrony przed środkami BMR; mieć warunki do szybkiego nawiązania łączności z garnizonami stałymi oraz do organizacji maskowania bezpośredniego, zabiegów specjalnych, obrony przed działaniem grup dywersyjno-rozpoznawczych, jak również szybkiego wejścia wojsk na drogi przegrupowania;

- rejony długich odpoczynków powinny być usytuowane wzdłuż dróg przegrupowania celem zapewnienia możliwości jednoczesnego zatrzymania poszczególnych członów kolumn, utrzymywanie ugrupowania marszowego i zmniejszenie skutków ewentualnych uderzeń jądrowych, umożliwiać sprawne uzupełnianie paliwa

nie tylko z zasobów własnych, lecz także cywilnych i wojskowych składów mps, znajdować się w pobliżu źródeł wody pitnej oraz na potrzeby techniczne, umożliwiać wykorzystanie właściwości ochronnych terenu oraz dogodne warunki do maskowania, obrony i szybkiego wyjścia do marszu;

- rejony wyjściowe wybiera się w zależności od koncepcji użycia poszczególnych związków taktycznych /oddziałów/, powinny one umożliwiać szybkie wyprowadzenie związków taktycznych /oddziałów/ na planowane kierunki działań,mieć dobrze rozwiniętą sieć dróg, stwarzać dogodne warunki do maskowania bezpośredniego wojsk.

Plan przegrupowania wojsk armii własnym transportem celowo jest opracować na mapie w skali 1:200 000. Do mapy załącza się legendę z niezbędnymi kalkulacjami.

Na mapie przedstawia się:

- przewidywane ugrupowanie nieprzyjaciela i przypuszczalne rubieże spotkania się z nim;
- ugrupowanie wojsk armii w rejonach alarmowych i w rejonach wyjściowych do operacji zaczepnej;
- drogi marszu związków taktycznych i jednostek armijnych;
- rejony długich odpoczynków;
- linie przejścia, wyrównania i czas ich przekroczenia;
- organizację obrony przeciwlotniczej;
- organizację regulacji ruchu i drogowego zabezpieczenia marszu;
- ugrupowanie marszowe armii;
- przesunięcie punktów dowodzenia.

W legendzie do planu przegrupowania można ująć takie zagadnienia,jak:

- cel i zamiar przegrupowania;
- podstawowe dane kalkulacyjne /głębokość i szerokość pasa, ilość dobowych marszów, przeciętna dobowa długość marszu, przeciętna prędkość marszu/;
- operacyjne zabezpieczenie przegrupowania;
- tabela przegrupowania wojsk;
- stan techniczny pojazdów mechanicznych i wozów bojowych;
- dowodzenie wojskami armii.

Wydaje się celowe opracowanie planu przegrupowania w kilku wariantach np. w wypadku niespodziewanego wybuchu wojny i rozpoczęcia przegrupowania transportem własnym wojsk, w wypadku wystąpienia okresu zagrożenia i wykonania przegrupowania sposobem kombinowanym i przy uwzględnieniu wariantu możliwości poprawienia dyslokacji niektórych jednostek.

Na każdy wariant planu przegrupowania w sztabie armii powinny być opracowane odpowiednie plany jego zabezpieczenia przy czym generalną zasadą powinno być nie angażowanie wojsk przegrupowujących się do czynności związanych z zabezpieczeniem przegrupowania.

Należy dążyć aby wojska armii dotarły do rejonu wyjściowego w pełnej gotowości bojowej i z pełnymi zapasami ruchomymi.

Wydaje się,że planowanie przegrupowania w okresie pokojowym a nawet w okresie bezpośredniego zagrożenia powinno się kończyć w sztabie armii. Jest to uwarunkowane zarówno względami zachowania tajemnicy, jak i rzeczywistymi potrzebami

planowania i organizacji przegrupowania.

Wyższy sztab planujący przegrupowanie powinien przekazać armii taką dokumentację, która by umożliwiła planowanie przegrupowania i wykonania odpowiedniej dokumentacji dla związków taktycznych /do samodzielnych oddziałów i pododdziałów włącznie/ i jednostek bezpośrednio podległych armii.

W tym celu wystarcza zarządzenie do przegrupowania opracowane na mapie, które przykładowo może zawierać: pas przegrupowania, drogi z których będzie korzystać armia, rejony docelowe /wyjściowe/, punkty tankowania mps, punkty zabezpieczenia medycznego, rejony zastrzeżone i zastrzeżone odcinki dróg, przeprawy istniejące i zapasowe, strefy kierowania i kontroli ruchu wojsk, posterunki regulacji ruchu organizowane siłami OTK oraz układu terytorialnego i funkcjonalnego, legendę, w której należy podać średnie tempo przegrupowania, szczególne zadania dla wojsk przegrupowujących się i inne dane.

Możliwe są i inne rozwiązania, np. w celu skrócenia czasu opracowania planu przegrupowania przez sztab armii mogą być wydane opracowane przez sztab planujący przegrupowanie wszystkie dokumenty dotyczące danej armii. Na ich podstawie sztab armii opracowałby tylko dokumenty wykonawcze.

Plan przegrupowania i związana z nim dokumentacja muszą być systematycznie uaktualniane. Zmiana miejsca dyslokacji, terminów mobilizacyjnych, powstanie nowych jednostek, rozformowanie i przeformowanie istniejących, prace drogowe itp. mają decydujący wpływ na przegrupowanie i muszą być natychmiast uwzględniane w planie. Sztab armii musi być gotowy

do poprawienia planu, ewentualnie opracowania nowego w bardzo krótkim czasie niekiedy w warunkach, gdy wojska już realizują stary plan.

2. Zabezpieczenie operacyjne przegrupowania

Zabezpieczenie operacyjne przegrupowania ma na celu zapewnienie sprawnego przemarszu wojsk armii, zabezpieczenie przed niespodziewanymi napadami nieprzyjaciela z ziemi i powietrza oraz umożliwienie zorganizowanego zajęcia rejonów wyjściowych lub rubieży wejścia do bitwy z marszu.

Zabezpieczenie operacyjne przegrupowania obejmuje:

- rozpoznanie;
- obronę przed bronią masowego rażenia;
- obronę przeciwlotniczą;
- ubezpieczenie;
- zabezpieczenie inżynieryjne;
- maskowanie;
- walka ze środkami radioelektronicznymi;
- zabezpieczenie topograficzne;
- zabezpieczenie tyłowe.

Główne zadania i przedsięwzięcia związane z tym problemem są ujęte w planie operacyjnego rozwinięcia wojsk wykonanym przez Sztab Generalny i na podstawie jego wytycznych opracowywane są w szczegółach przez odnośne dowództwa sił zbrojnych, szefostwa rodzajów wojsk, służb a także przez organa dowodzenia wojsk OTK i układu terytorialnego i funkcjonalnego.

Zabezpieczenie operacyjne przegrupowania wojsk armii realizowane będzie zarówno siłami i środkami wojsk OTK,

układu funkcjonalnego i terytorialnego a także siłami wojsk sojuszniczych działających w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem, jak i wojsk operacyjnych, kompleksowo zgodnie z ogólnym planem operacyjnego rozwinięcia całości sił zbrojnych kraju. We wszystkich jednak wypadkach armijne środki zabezpieczenia operacyjnego z wyjątkiem rozpoznania, obrony przeciwlotniczej i obrony przed bronią masowego rażenia powinny być wykorzystywane w czasie przegrupowania tylko w ostateczności, ponieważ główną rolę spełniać będą z chwilą wprowadzenia armii do bitwy.

Wojska OTK oraz siły układu funkcjonalnego i terytorialnego w zakresie zabezpieczenia operacyjnego przegrupowania wojsk armii wykonują następujące zadania:

- zapewniają utrzymanie, odbudowę i ochronę dróg i innych obiektów komunikacyjnych;
- organizują punkty tankowania i obsługi technicznej;
- zapewniają wojskom operacyjnym otrzymywanie danych z systemu ostrzegania i alarmowania;
- likwidują skutki uderzeń broni masowego rażenia na drogach przegrupowania wojsk;
- uczestniczą w przedsięwzięciach maskowania operacyjnego;
- zwalczają grupy dywersyjne i desanty powietrzne przeciwnika na drogach przegrupowania i w rejonach przewidzianych do zajęcia przez wojska operacyjne;
- regulują ruch przegrupowujących się wojsk.

Wojska armii w toku przegrupowania biorą udział w osłonie z powietrza /zwłaszcza w rejonach odpoczynków, podczas pokonywania przeszkód wodnych itp./, we współdziałaniu z wojskami OTK oraz układu funkcjonalnego i terytorialnego organizują

regulację ruchu na drogach marszu, a także w razie konieczności wydzielają siły i środki dla drogowo-mostowego zabezpieczenia przesunięcia, likwidacji skutków uderzeń BMR oraz zwalczania desantów powietrznych przeciwnika.

a/ R o z p o z n a n i e :

Główny wysiłek rozpoznania, podczas przegrupowania wojsk armii w okresie zagrożenia, będzie skoncentrowany na zdobyciu danych, świadczących o przygotowaniu uderzenia jądrowego przez przeciwnika i określeniu przypuszczalnego terminu wybuchu wojny celem uprzedzenia na czas o nim organów państwowych, w tym i rozwijających się wojsk i stworzenia im możliwości poczynienia niezbędnych przedsięwzięć do obrony przed skutkami uderzenia.

W okresie działań wojennych rozpoznanie powinno dostarczyć rozwijającym się wojskom armii wszelkie dane o działalności przeciwnika /dywersja, desanty powietrzne, uderzenia jądrowe i lotnicze/ w pasie ich przegrupowania. Ponadto przy rozwijaniu wojsk z przegrupowaniem ich na dużą odległość, rozpoznanie powinno systematycznie dostarczać dane o charakterze działań przeciwnika na kierunku planowanego wejścia do bitwy wojsk armii.

Te informacje w większości armia przegrupowująca się będzie uzyskiwać z rozpoznania szczebla nadrzędnego oraz częściowo z własnego rozpoznania radioelektronicznego w wypadku wcześniejszego rozwinięcia systemów radioelektronicznych na zaplanowanych rubieżach.

Chociaż przegrupowanie armii będzie się odbywać przez własne i sojusznicze terytorium oraz będą zorganizowane strefy kierowania i kontroli ruchu wojsk, to dla zabezpieczenia ciągłości ruchu własne elementy rozpoznawcze muszą być wysu-

nięte daleko do przodu. Rola ich będzie polegać na:

- sprawdzeniu oznakowania dróg i właściwym ustawieniu drogowskazów;

- rozpoznaniu i utrzymaniu do chwili podejścia ubezpieczeń marszowych ważnych węzłów komunikacyjnych, przepraw i ciaśnin oraz wyszukiwanie dogodnych obejść;

- wykryciu i oznakowaniu stref skażeń promieniotwórczych;

- zabezpieczeniu pod względem rozpoznawczym rejonów odpoczynków, wyjściowych lub też planowanych albo nieplanowanych rubieży wprowadzenia do bitwy.

Ponieważ końcowy etap przegrupowania na dużą odległość przeradza się zazwyczaj w marsz w przewidywaniu bitwy spotkaniowej, do przeprowadzenia której wojska muszą mieć pełne rozeznanie w sytuacji przeciwnika, a jednocześnie zakres zadań w czasie samego przegrupowania jest duży przy jednoczesnym niedostatku sił i środków rozpoznania, należy tak ugrupować elementy rozpoznawcze, aby w jednym i drugim przypadku mogły wywiązać się z obowiązków.

Optymalne rozwiązanie polegać będzie na scentralizowanym /kompleksowym/ kierowaniu i organizacyjnym sformowaniu wielozadaniowych elementów rozpoznawczych, umożliwiających strumieniowy i bezkolizyjny przepływ sił głównych armii.

b/ Obrona przed bronią masowego rażenia obejmie następujące zagadnienia:

- organizacja alarmowania i powiadamiania, sygnały OPATOM i OPChem;

- prowadzenie rozpoznania skażeń i zakażeń;

- zaopatrywanie wojsk w sprzęt dozymetryczny;

- zabezpieczenie wojsk w indywidualne środki ochrony

przed skażeniami i środki odkażające z uwzględnieniem możliwości powtórnych napadów jądrowych i chemicznych;

- udzielanie pomocy skażonym środkami promieniotwórczymi i chemicznymi;

- prowadzenie dezaktywacji oraz zabiegów sanitarnych;

- prowadzenie kontroli dozymetrycznej;

- odkażanie uzbrojenia, sprzętu bojowego, środków transportowych, umundurowania, wyposażenia i terenu.

c/ Obrona przeciwlotnicza

Obronę przeciwlotniczą operacyjnego rozwinięcia wojsk armii z przegrupowaniem na dużą odległość zapewnia się w ogólnym jednolitym systemie obrony powietrznej kraju, rozwiniętym i działającym już w okresie pokoju;

System ten zakłada scentralizowane dowodzenie wszystkimi siłami i środkami /w tym i rozwijających się wojsk operacyjnych /w głębi terytorium kraju ze stanowisk dowodzenia wojsk OPK, zaś w strefie działań bojowych - z ośrodków kierowania OPL armii i frontu.

Zgodnie z tą zasadą podczas przegrupowania wojsk armii przez obszar korpusu OPK za ich osłonę odpowiedzialny jest dowódca tego korpusu. W tym też przypadku dowodzenie wszystkimi siłami i środkami OPL armii odbywać się będzie ze stanowiska dowodzenia danego korpusu OPK.

Z chwilą zajęcia rejonu wyjściowego przez wojska armii, znajdującego się poza obszarem kraju /PRL/, dowodzenie wszystkimi siłami i środkami OPL organizuje się z ośrodka kierowania OPL armii.

d/ Ubezpieczenie obejmuje:

- zadania ubezpieczenia czołowego, bocznych i tylnego

w czasie marszu, odpoczynków i w rejonie wyjściowym;

- miejsca ubezpieczenia czołowego, bocznych i tylnego w czasie marszu, odpoczynków i w rejonie wyjściowym;

- ilość i sposób organizacji ubezpieczeń w ZT i oddziałach armii w czasie marszu, odpoczynków, w rejonie wyjściowym;

- sygnały powiadamiania o działaniu nieprzyjaciela i sygnały alarmowe.

e/ Zabezpieczenie inżynieryjne - jest organizowane w ramach "krajowego systemu kierowania i kontroli ruchu wojsk" w okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz podczas wojny. Wykonanie większości zadań powierza się siłom i środkom OTK. Siły te niezależnie od podległości, używa się z zasady w sposób scentralizowany w określonych rejonach przepraw wodnych, węzłach komunikacyjnych i na określonych kierunkach i odcinkach dróg.

Do utrzymania i odbudowy dróg celowe jest przeznaczyć jednostki drogowe i kolejowe OTK, zmilitaryzowane oddziały budowy i odbudowy dróg, pociągi odbudowy nawierzchni i mostów kolejowych.

Do budowy mostów pontonowych, przepraw promowych i mostów niskowodnych mogą być wykorzystane jednostki pontonowe i mostowe oraz zmilitaryzowane oddziały budowy i odbudowy mostów.

W razie konieczności, a ściśle mówiąc w ostateczności do wykonania zadań związanych z zabezpieczeniem inżynieryjnym mogą być użyte wojska inżynieryjne i drogowo-mostowe armii.

f/ Maskowanie - prowadzi się w ramach maskowania operacyjnego organizowanego przez sztab przełożony. Ponadto w wytycznych do maskowania należy podać: sposób maskowania siły żywej

sprzętu bojowego w czasie marszu, odpoczynków i w rejonie wyjściowym, sposób maskowania ruchu wojsk oraz dowozu i ewakuacji w rejonach ześrodkowania, sposób prowadzenia rozmów przez techniczne środki łączności.

g/ Walka ze środkami radioelektronicznymi

W czasie przegrupowania armia korzysta z efektów walki ze środkami radioelektronicznymi organizowanej siłami frontu i zjednoczonych sił zbrojnych w ramach ogólnego planu.

h/ Zabezpieczenie topograficzne - polega na zaopatrzeniu wojsk armii w niezbędną ilość map oraz opisów wojskowo-geograficznych terenu w pasie przegrupowania i w pasie planowanej operacji zaczepnej.

i/ Zabezpieczenie tyłowe operacyjnego rozwinięcia z przegrupowaniem wojsk armii obejmuje zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne.

Podczas operacyjnego rozwijania z przegrupowaniem wojska armii będą uzupełniały swoje zapasy materiałowe zarówno ze stacjonarnych, jak i polowych punktów /składów/ zaopatrywania. Zużyte środki materiałowe powinny one natychmiast uzupełniać, aby rejon wyjściowy mogły zająć z pełnymi zapasami. Dla usprawnienia zaopatrywania wojsk w środki materiałowe rozmieszczenie składów,głównie punktów tankowania, powinno być dostosowane do planowanego operacyjnego rozwinięcia wojsk /wzdłuż dróg przegrupowania, w rejonach odpoczynków, ześrodkowania, przepraw przez przeszkody wodne itp./.

Część tych zamierzeń może być realizowana jeszcze w okresie pokoju w ramach operacyjnego przygotowania obszaru rozwinięcia wojsk i pasa przegrupowania.

Główny wysiłek w zakresie zabezpieczenia materiałowego skupia się na odtworzeniu zużytych w czasie marszu paliw.

Pełne uzupełnienie paliwa dokonuje się z reguły w rejonach długich odpoczynków, pobierając potrzebne ilości paliw własnym transportem armii zarówno ze składów gospodarki narodowej jak i sił zbrojnych.

Zabezpieczenie techniczne w czasie marszu do rejonów alarmowych, jak również w tych rejonach realizuje się we własnym zakresie organicznymi siłami i środkami związków taktycznych i oddziałów. Podczas przegrupowania zabezpieczenie to zapewnia się organizując zamykanie techniczne poszczególnych kolumn marszowych.

Przegrupowujące się wojska swoimi siłami i środkami usuwają tylko drobne uszkodzenia, pozostawiając w najbliższych garnizonowych warsztatach naprawczych lub w zakładach cywilnych wszelkie wozy bojowe i pojazdy mechaniczne wymagające dłuższego czasu na remont, zwłaszcza remont średni i kapitalny. Dla udzielenie pomocy jednostkom armii w przeprowadzaniu napraw, do rejonów odpoczynków lub w wyznaczone miejsca mogą być kierowane ekipy rozpoznawcze jednostek /zakładów obszaru kraju/, które organizować mogą PZUW oraz punkty pomocy technicznej,

Zabezpieczenie medyczne w rejonach alarmowych i podczas przegrupowania organizuje się organicznymi siłami jednostek armii i frontu, przy czym polowych urządzeń służby zdrowia z reguły nie rozwija się.

Ewakuację rannych i chorych przeprowadza się bezpośrednio, z pominięciem etapów ewakuacji do najbliżej położonych stacjonarnych szpitali wojskowych lub cywilnych.

3. Przygotowanie operacyjne pasa przegrupowania

Przygotowanie operacyjne pasa przegrupowania jest częścią składową ogólnego operacyjnego przygotowania TDW. Realizuje się je w okresie pokoju odpowiednio do przyszłych potrzeb wojsk w celu stworzenia im sprzyjających warunków do szybkiego zakończenia operacyjnego rozwinięcia z przegrupowaniem na dużą odległość i przejścia ich do prowadzenia pierwszej operacji zaczepnej.

Obejmuje ono rozbudowę infrastruktury, a szczególnie dróg i linii kolejowych, lotnisk i lądowisk, składów, linii łączności, przygotowanie objazdów węzłów komunikacyjnych, rejonów przeładunkowych itp.

W większości prce te po uzgodnieniu potrzeb militarnych i gospodarczych, ujęte są w narodowym planie gospodarczym i realizowane są głównie siłami resortów cywilnych. Niektóre z nich są realizowane siłami i środkami wojska, a często nawet i sił sojuszniczych.

Prócz tych przedsięwzięć wykonuje się szereg innych przede wszystkim siłami i środkami wojska, do których należą:

- wybór i rekonesans rejonów alarmowych i ześrodkowania, rejonów odpoczynków i wyjściowych do działań bojowych;

- wybór, rozpoznanie, a niekiedy i częściowe przygotowanie dróg do rejonów alarmowych, dróg przegrupowania, manewru i rozwinięcia wojsk w rejonach wyjściowych, stacji załadowczych i wyładowczych, a także rejonów przepraw przez szerokie przeszkody wodne;

- przygotowanie polowych SD oraz rekonesans stref kierowania i kontroli ruchu wojsk;

- organizacja i przygotowanie łączności do rejonów

alarmowych oraz na polowych SD;

- rozmieszczenie i rozbudowa - zgodnie z wymaganiami i potrzebami operacyjnego rozwinięcia wojsk systemu składów środków materiałowych, warsztatów naprawczych, punktów tankowania itp.

Realizacja tych przedsięwzięć w ramach przygotowania TDW, w tym i obszaru /pasa przegrupowania/ operacyjnego rozwinięcia wojsk armii powinna zapewnić sprzyjające warunki dla ich rozwinięcia z przegrupowaniem na dużą odległość i wejścia do bitwy w planowanym czasie i w pełnej gotowości bojowej.

IV. PROWADZENIE PRZEGRUPOWANIA

1. Kolejność przegrupowania wojsk armii:

Wojska do rejonu wyjściowego należy przegrupowywać w kolejności zabezpieczającej osłonę głównych sił uderzeniowych przed niespodziewanym atakiem przeciwnika, stwarzającej możliwości rozwinięcia i przygotowania danych ogniowych przez wojska rakietowe i artylerie, zapewniającej osłonę przeciwlotniczą wojsk na drogach marszu i w rejonie wyjściowym oraz płynne pokonywanie przeszkód wodnych i ciągłość zaopatrzenia materiałowo-technicznego.

W zależności od sytuacji związki i oddziały armii o stałej gotowości bojowej mogą rozpocząć przegrupowanie bezpośrednio z garnizonów lub po zajęciu rejonów alarmowych. W każdym wypadku rozpoczęcie przegrupowania może nastąpić po wykonaniu czynności związanych z alarmem bojowym oraz zapoznaniu wojsk z zadaniami wynikającymi z ogólnego planu operacyjnego. Pozostałe związki taktyczne i oddziały armii przegrupowują się w miarę osiągania gotowości bojowej - po

uzupełnieniu
swoich stanów do etatów czasu wojennego.

Organizując przegrupowanie należy przestrzegać zasady pierwszeństwa dla związków i oddziałów, które powinny przybyć wcześniej, jeszcze przed siłami głównymi do wyznaczonych rejonów w celu zabezpieczenia marszu lub wejścia do bitwy związków ogólnowojskowych.

Do takich jednostek należą:

- organa rozpoznania ogólnowojskowego i radioelektronicznego;

- jednostki inżynieryjne przeznaczone do organizowania przepraw na przeszkodach wodnych oraz udziału w likwidacji zniszczeń powstałych na drogach marszu;

- awangardy, oddziały wydzielone oraz jednostki OPL wysyłane w celu osłony przegrupowywanych wojsk podczas przekraczania szczególnie wrażliwych rejonów, zajmowania rejonów wyjściowych lub rozwijania się na rubieży wejścia do bitwy;

- jednostki rakietowe przewidziane do zabezpieczenia rozwinięcia i wejścia do bitwy wojsk armii;

- jednostki artylerii przewidziane do zabezpieczenia przełamania obrony nieprzyjaciela.

Kolejność przegrupowania wojsk armii będzie zależała głównie od ich dyslokacji pokojowej i stanu gotowości bojowej /terminów jej osiągania przez poszczególne jednostki/. Najodpowiedniejszą kolejność można zapewnić wówczas, gdy w okresie zagrożenia postawi się w stan pełnej gotowości bojowej określoną ilość jednostek oraz poprawi dyslokację jednostek znacznie oddalonych od przyszłego rejonu działań.

Niezależnie od warunków i sytuacji należy dążyć do przegrupowania:

- w pierwszej kolejności związków taktycznych, wojsk rakietowych oraz części jednostek zabezpieczenia bojowego

i materiałowo-technicznego, tworzących pierwszy rzut operacyjny armii;

- w drugiej kolejności -pozostałych sił pierwszego rzutu operacyjnego oraz zasadniczych jednostek drugiego rzutu operacyjnego;

- w następnej kolejności - pozostałych jednostek.

Rejony wyjściowe do działań /do operacji zaczepnej armii/ wybiera się w zależności od koncepcji użycia poszczególnych jednostek w ramach pierwszej operacji. Powinny one umożliwiać szybkie wyprowadzenie poszczególnych związków i oddziałów na planowane kierunki działań, mieć dobrze rozwiniętą sieć dróg i dogodne warunki do maskowania wojsk.

Pobyt wojsk pierwszego rzutu w rejonach wyjściowych powinien być ograniczony do niezbędnego minimum czasu potrzebnego dla ostatecznych przygotowań przed wejściem do bitwy, a mianowicie dla: ostatecznego dokonania podziału sił i środków oraz przyjęcia właściwego ugrupowania, dokonania przeglądów technicznych i uzupełnienia środków materiałowych, szczególnie materiałów pędnych i smarów.

Z chwilą zajęcia rejonów wyjściowych oddalonych 40-60 km od przewidywanej rubieży starcia z przeciwnikiem i przyjęcia ugrupowania operacyjnego przez wojska armii proces operacyjnego rozwinięcia z przegrupowaniem zostaje ostatecznie zakończony.

2. Dowodzenie przegrupowaniem

W warunkach rozpoczętych działań wojennych przegrupowanie dowództwa armii na punkty dowodzenia w rejonie wyjściowym odbywać się będzie z zasady równocześnie z przesunięciem wojsk armii.

W tym wypadku dowodzenie wojskami armii i kierowanie ich ruchem sprawować będą Sztab Generalny i dowództwo okręgu wojskowego, z którego wydzielona została armia, za pomocą krajowego systemu kierowania i kontroli ruchu wojsk, a także grupy operacyjnej armii rozwiniętej na zasadniczych rubieżach umożliwiających dowodzenie, kontrolę i przyjmowanie podchodzących wojsk.

W tym przypadku dowództwo armii, zwolnione w zasadzie od spraw dowodzenia przegrupowaniem swych wojsk, szybko przegrupowuje się w rejon wyjściowy, rozwija się na polowych punktach dowodzenia, uaktualnia plan pierwszej operacji, nawiązuje współdziałanie zwłaszcza ze związkami operacyjnymi działającymi w przodzie i w miarę podchodzenia jednostek przejmuje nad nimi dowodzenie i kieruje je do wyznaczonych rejonów celem stworzenia ugrupowania operacyjnego armii, odpowiadającego zamiarowi pierwszej operacji.

W wypadku istnienia okresu zagrożenia może nastąpić wcześniejsze rozwinięcie sztabów na polowych stanowiskach dowodzenia. Wówczas powstanie możliwość kierowania przegrupowaniem wojsk - czy częścią tego przegrupowania - przez sztab armii.

Z A K O Ń C Z E N I E

Na podstawie analizy koncepcji strategicznych naszego potencjalnego przeciwnika i możliwych wariantów rozpoczęcia wojny oraz jej charakteru, wynika obiektywna konieczność zapewnienia wojskom pierwszego rzutu strategicznego takiego stopnia gotowości bojowej i takich warunków, ażeby mogły one natychmiast i bez skomplikowanych przedsięwzięć przystąpić do wykonania swoich zadań.

Będzie to możliwe tylko wówczas, gdy zostaną stworzone odpowiednie warunki do operacyjnego rozwinięcia wojsk armii umożliwiające natychmiastowe rozpoczęcie i szybkie ich przegrupowanie do rejonów wyjściowych do pierwszej operacji zaczepnej.

Sprawne więc i szybkie oraz wykonane w porę operacyjne rozwinięcie wojsk, będzie mieć kolosalne znaczenie dla osiągnięcia powodzenia w pierwszym starciu z przeciwnikiem.

Rozwinięcie operacyjne wojsk armii z przegrupowywaniem ich na dużą odległość musi być zatem wszechstronnie zaplanowane i przygotowane jeszcze w okresie pokoju odpowiednio do aktualnej sytuacji polityczno-militarnej oraz z uwzględnieniem przede wszystkim warunków wojny jądrowej.

Konieczność stosowania przegrupowań na dużą odległość w warunkach współczesnych poglądów na prowadzenie działań wojennych, nakłada na wszystkich dowódców i sztaby obowiązek dokładnej znajomości zasad organizacji i prowadzenia marszu, przy czym najbardziej typowym sposobem przegrupowania będzie marsz na etatowych środkach transportowych.

Osiągnięcie celu przegrupowania w dużej mierze będzie zależało od dokładnej organizacji marszu, sprawności technicznej wozów bojowych i pojazdów mechanicznych, poziomu wyszkolenia i doświadczenia załóg,materiałowo-technicznego zabezpieczenia i wreszcie sprawnego i operatywnego dowodzenia,

Z a ł ą c z n i k i :

1. Plan przegrupowania armii
2. Legenda do planu przegrupowania.

S P I S L I T E R A T U R Y :

1. Operacyjne przegrupowanie i rozwinięcie wojsk frontu Biuletyn Informacyjny nr 4/78 - wyd. MON 1966r.
2. Ogólne zasady organizacji i działania krajowego systemu kierowania i kontroli ruchu wojsk. Biuletyn Informacyjny Nr 4/78 - wyd. MON 1966r.
3. Ogólne problemy materiałowo-technicznego zabezpieczenia przegrupowania i działań wojsk armii. Biuletyn Informacyjny Nr 5/95 - wyd. MON 1969r.
4. Analiza czynników decydujących o ruchliwości wojsk. Zbiór prac ASG Nr 1/25 1964r.
5. Vademecum oficera część I /wojska operacyjne/ - wyd. ASG 1970r.
6. Niektóre problemy przegrupowania i rozwinięcia wojsk operacyjnych do operacji zaczepnej. Myśl Wojskowa tajna Nr 3/69r.
7. O przegrupowaniu wojsk armii w warunkach wojny jądrowej. Myśl Wojskowa tajna Nr 4/70r.
8. Uwagi z ćwiczeń operacyjnych prowadzonych w POW w 1969r. Myśl Wojskowa tajna Nr 2/70r.
9. Uwagi o planowaniu przegrupowaniu /przemarszu/ na duże odległości. Myśl Wojskowa tajna Nr 2/63r.
10. Przegrupowanie wojsk transportem drogowym na szczeblach operacyjnych i taktycznych. Myśl Wojskowa tajna Nr 4/63r.
11. Organizacja bezkolizyjnego ruchu kolumn na krzyżujących się marszrutach w warunkach początkowego okresu wojny. Myśl Wojskowa tajna Nr 4/63r.
12. O wysiłku marszowym wojsk. Myśl Wojskowa Nr 11/68r.
13. O przegrupowaniu wojsk z głębi. Myśl Wojskowa Nr 2/69r.

14. Zmiana ugrupowania marszowego w toku przegrupowania. Myśl Wojskowa Nr 10/69r.

O P R A C O W A Ł :

Słuchacz Podyplomowego Studium Operacyjno-Strategicznego

płk dypl. Marian REINBERGER

drukowano w 2-ch egz
z nr 1 - ASG
z nr 2 - Oddz.II szt.SOW

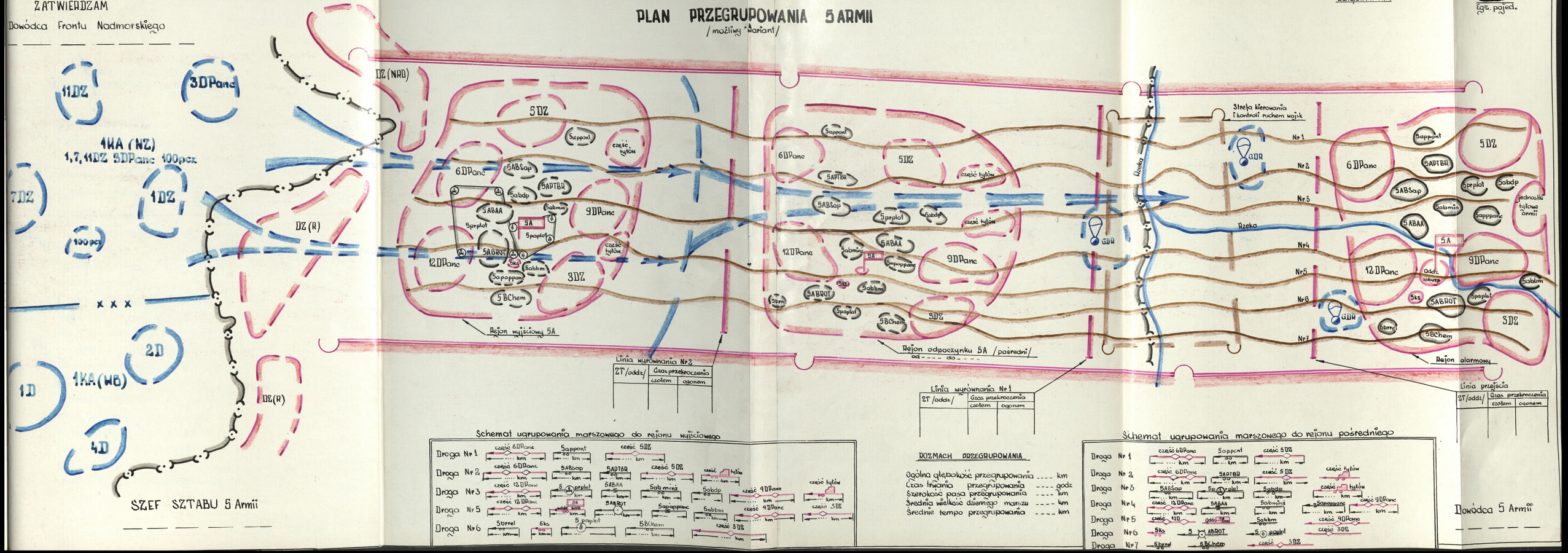
ukowała: I.P. 7.06.73r.
ks masz 0836

ZATWIERDZAM
Dowódca Frontu Nadmorskiego

PLAN PRZEGRUPOWANIA 5 ARMII
/ możliwy wariant /

Załącznik Nr 1

Egz. pojed.



Załącznik nr 2

L E G E N D A

do planu przegrupowania armii
/proponowane rozwiązanie/

I. Cel przegrupowania

Wojska ..... armii przegrupować w pełnej gotowości bojowej z obszaru okręgu wojskowego do rejonu wyjściowego .... i być w gotowości wejścia do bitwy w ogólnym kierunku .....

II. Zamiar przegrupowania

.... armię przegrupować na terenie kraju i do rejonu pośredniego po 7 drogach, a na terenie NRD od rejonu pośredniego do rejonu wyjściowego po 5 drogach. Każdą dywizję przegrupować po dwóch drogach.

W toku przegrupowania posiadać: w pierwszym rzucie ..... DPanc i ...DZ, ... ABROT przegrupowującą się przed ..... DPanc do rejonu ..... z zadaniem wzięcia udziału w pierwszym uderzeniu jądrowym frontu.

Ponadto w pierwszym rzucie przegrupowują się: .....

.....

Gotowość pierwszego rzutu do działań .....

Drugi rzut wchodzi do rejonu wyjściowego .....

W toku przegrupowania organizuje się odpoczynki długie po 8-12 godzinach po pokonaniu odległości 120-180 km w rejonach .....

Szerokość pasa przegrupowania: na terenie kraju .....

na terenie NRD .....

Głębokość przegrupowania: dla ZT i oddziałów
pierwszego rzutu .....
dla ZT i oddziałów
drugiego rzutu .....

Ogólny czas przegrupowania: pierwszego rzutu .....
drugiego rzutu .....

Średnie tempo przegrupowania .....

III. Operacyjne zabezpieczenie przegrupowania

1. R o z p o z n a n i e

W czasie przegrupowania wojsk do rejonów wyjściowych stworzyć ze scentralizowanych sił na szczeblu armii i w dywizjach rozpoznawcze zabezpieczenie przegrupowania, umożliwiające strumieniowy i bezkolizyjny przepływ sił głównych oraz zdobycie na czas niezbędnych wiadomości do rozegrania bitwy. W tym celu wysunąć do przodu dywizyjne elementy rozpoznawcze z zadaniem:

- sprawdzenia odznakowania dróg i właściwego ustawienia drogowskazów;

- rozpoznania i utrzymania do chwili podejścia ubezpieczeń marszowych, ważnych węzłów komunikacyjnych, mostów, przepraw i ciaśnin oraz wyszukiwanie najdogodniejszych obejść;

- wykrycia i oznakowania stref skażeń promieniotwórczych;

- zabezpieczenia pod względem rozpoznawczym rejonów odpoczynków, wyjściowych oraz planowanych rubieży wejścia do bitwy.

Z odpowiednim wyprzedzeniem w czasie przegrupować armijny batalion rozpoznania radioelektronicznego oraz przerzucić grupy specjalne na tyły przeciwnika.

Przez grupy operacyjne nawiązać bezpośredni kontakt z dywizjami osłonowymi.

2. Obrona przed bronią masowego rażenia

Podczas przegrupowania wojsk na terytorium kraju do określania kierunków nalotów nosicieli broni jądrowej wykorzystywany jest system rozpoznania radiolokacyjnego OPK, natomiast do określania miejsc uderzeń jądrowych wykorzystywane są posterunki obserwacji wzrokowej systemu OTK oraz organizowane siłami pododdziałów chemicznych i ogólnowojskowych armii;

- rozpoznanie skażeń i zakażeń prowadzą patrole działające w kompleksowym systemie rozpoznania oraz śmigłowce wzdłuż dróg przegrupowania, zwracając szczególną uwagę na rejony odpoczynków oraz rejon wyjściowy i rubieże rzek /ODRA, ŁABA/ .....;

- powiadamianie o skażeniach i zakażeniach przekazywane jest we wszystkich sieciach łączności poza kolejnością;

- rejony dziennych odpoczynków są przygotowane pod względem zabezpieczenia inżynieryjnego;

- do likwidacji skutków uderzeń jądrowych organizowane są oddziały ewakuacyjno-ratunkowe;

- w marszu częściowe zabiegi sanitarne i specjalne przeprowadzane są po wyjściu z rejonów skażonych;

- całkowite zabiegi specjalne przeprowadza się etatowymi pododdziałami wojsk chemicznych oraz siłami brygady chemicznej, która organizuje rejony zabiegów specjalnych;

Nr 1 w rejonach odpoczynków .....

Nr 2 za rzeką .....

Nr 3 w rejonie wyjściowym .....

Na terytorium kraju wojska przeprowadzają zabiegi sanitarne i specjalne we współdziałaniu z siłami i środkami systemu OTK.

Strefy skażeń na drogach marszu będą z zasady obchodzone a w razie niemożliwości obejścia pokonuje się je w technicznych środkach transportowych przy zamkniętych włazach i w maskach przeciwgazowych.

3. Obrona przeciwlotnicza

Wojska OPL .... armii /...../

Powiadamianie i ostrzeganie wojsk prowadzi SD korpusu OPK na terytorium PRL a po przekroczeniu granicy korpus OPK /NRD/. Cele powietrzne zwalcza lotnictwo myśliwskie i rakiety przeciwlotnicze w ogólnym systemie OPL, a przy bezpośrednim ataku na kolumny przegrupowujących się wojsk armii - organiczne środki OPL z marszu lub krótkich przystanków.

4. Ubezpieczenie

Ubezpieczenie w strefach kierowania i kontroli ruchu wojsk, na węzłach dróg przegrupowania i przeszkodach wodnych na terytorium PRL i NRD organizuje się siłami OTK PRL i wojsk sojuszniczych.

Bezpośrednie ubezpieczenie związków taktycznych i oddziałów na drogach przegrupowania, w rejonach odpoczynków i w rejonie wyjściowym organizują dowódcy ZT i oddziałów na ogólnych zasadach ubezpieczenia kolumn marszowych.

5. Zabezpieczenie inżynieryjne

Całość inżynieryjnego zabezpieczenia przegrupowania w rejonach stref kierowania i kontroli ruchu wojsk spoczywa na jednostkach OTK.

W celu drogowo-mostowego zabezpieczenia przegrupowania wojsk armii organizuje się w pułkach, dywizjach oraz rzutach alarmowych oddziały zabezpieczenia ruchu.

Prowadzi się rozpoznanie dróg marszu, rejonów odpoczynków i rejonów wyjściowych. Dla zabezpieczenia pokonania rzeki ..... w wypadku zniszczenia mostów stałych i zabezpieczających jednostek OTK, siły rzutów alarmowych są w gotowości do urządzenia punktów przepraw.

6. Maskowanie

Pododdziały maskowania wykorzystuje się w ramach planu maskowania operacyjnego frontu do urządzania pozornych przepraw na rzece .....

Siłę ognia i sprzęt bojowy w czasie marszu i na postojach maskuje się przez wykorzystanie naturalnych właściwości terenu oraz siatek maskujących. Rozmowy przez techniczne środki łączności prowadzi się tylko w koniecznych sytuacjach i poprzez wymianę krótkich zakodowanych sygnałów.

7. Walka ze środkami radioelektronicznymi

Organizowana jest siłami frontu w ramach ogólnego planu.

8. Zabezpieczenie topograficzne

Dowódcy związków taktycznych i samodzielnych oddziałów poprzez podległe komórki topograficzne organizują zaopatrzenie swoich jednostek w niezbędną ilość map i wydawnictw oraz opisów wojskowo-geograficznych.

Zapasy map znajdujące się w polowej składnicy wykorzystuje się na pokrycie potrzeb ZT, pozostawiając w rezerwie 10-15% ogólnych potrzeb armii.

W rejonie wyjściowym organizuje się reprodukcję i powielanie materiałów topograficznych w ilościach niezbędnych do zabezpieczenia operacji.

Siłami ....sotg zabezpiecza się potrzeby wojsk rakietowych i artylerii w podstawowe dane geodezyjne.

9. Zabezpieczenie tyłowe

A/ Materiałowe:

Zabezpieczenie materiałowe przegrupowania wojsk realizuje się wykorzystując posiadane zapasy ruchome i doraźne. Odtwarzanie zużytych paliw odbywać się będzie do pełnych norm zapasów ruchomych i doraźnych;

- na obszarze kraju z wyznaczonych składów gospodarki narodowej oraz w dowolnych składach rozmieszczonych wzdłuż dróg marszu na podstawie posiadanych talonów;

- na terenie NRD z wyznaczonych składów lub z transportów kolejowych rozmieszczonych na stacjach obsadzonych przez grupy tankowania.

B/ Techniczne:

Zabezpieczenie techniczne kolumn w czasie przegrupowania zapewnić własnymi siłami i środkami ZT i oddziałów organizując naprawę sprzętu stosownie do możliwości organów remontowych uwarunkowanych czasem i względami technicznymi.

Na obszarze kraju wykorzystuje się na poszczególnych drogach punkty pomocy technicznej /PPT/.
Sprzęt uszkodzony, który nie może być wyremontowany na trasie przejazdu pozostawia się w wyznaczonych punktach zbiórki uszkodzonego sprzętu /PZUS/.

C/ Medyczne:

Zabezpieczenie medyczne realizuje się poprzez ewakuację rannych i chorych wymagających leczenia szpitalnego do najbliższych szpitali cywilnych i wojskowych rozmieszczonych na

trasie przemarszu, transportem oddziałów i ZT.

Materiałowe zabezpieczenie przegrupowania:

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stan zapasów			Zużycie w czasie prz.			Uzup.się w cz.prz.			Stan w rejonie wyjściow.		
	w wojskach	w składach	Razem	Na terenie PRL	Na terenie NRD	Razem	Na terenie PRL	Na terenie NRD	Razem	W wojskach	W składach	Razem
Amunicja strzelecka												
Amunicja artyleryjska i moździerzowa												
Amunicja czołgowa												
Amunicja plot												
Amunicja rakietowa												
Amunicja PPK												
Benzyna samochodowa												
Benzyna lotnicza												
Olej napędowy												
Żywność "N"												
Żywność "S"												
Żywność "P"												

Materiałowe zabezpieczenie przegrupowania

WYSZCZEGÓLNIENIE		DPanc		DPanc		DZ		DZ		Jedn. armijne		Jedn. tyłowe		Razem	
		jk	ton	jk	ton	jk	ton	jk	ton	jk	ton	jk	ton	jk	ton
Długość drogi															
Zużycie	amunicja plot														
	benzyna samochodowa														
	olej napędowy														
	benzyna lotnicza														
	żywność														
Uzupełnia się	benzyna samochodowa														
	olej napędowy														
	benzyna lotnicza														
Skąd uzupełnia się															
Czas uzupełnienia															

Techniczne zabezpieczenie przegrupowania

Stan techniczny pojazdów mechanicznych

Nazwa oddz. ZT	Rodzaj pojazdu	Ilość wg etatu	Il. wg ewid.	Brak do etatu		Wymaga remontu				Sprawnych w szyku na dzień		Współczynnik got. bojowej
				szt	%	RB	RS	RK	SB	ilość	%	
DPanc	czołgi											
	transportery											
	ciągniki											
	samochody											
itd	itd											

IV. TABELA PRZEGRUPOWANIA

Numer drogi	Nazwa ZT oddziału	Czas wymarszu z rejonu alarmowego	Czas przekroczenia linii przejścia		Czas przekroczenia linii wyrównania Nr 1		Czas przebywania ZT /oddz./ w rejonie pośrednim /długi odpoczynek/	Czas przekroczenia linii wyrównania Nr 2		Czas osiągnięcia rejonu wyjściowego
			czołem	ogonem	czołem	ogonem		czołem	ogonem	

V. Organizacja dowodzenia i łączności.

Dowodzenie wojskami armii w okresie przegrupowania realizuje się w systemie łączności strefy kierowania i kontroli ruchu wojsk za pośrednictwem komendanta strefy, komendantów dróg i oficerskich posterunków kontroli.

Uzupełnieniem powyższego systemu jest łączność w istniejących relacjach garnizonowych na łączach telefonicznych i telegraficznych oraz radiotelefonach K-1.

Wymianę korespondencji w sieciach i kierunkach radiowych ogranicza się do niezbędnego minimum i tylko dla potrzeb kierowania przegrupowaniem.
Wszelkie rozmowy przez techniczne środki łączności prowadzi się w oparciu o obowiązujące zasady TD.

drukowano w 2-ch egz
---
z nr 1 - ASG
z nr 2 - a/a
---
ukowała: I.P. 8.06.73r.
ks masz 0837